

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Introductiedossier

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN)

Juni 2024

Leeswijzer

Dit introductiedossier is bedoeld om u een overzicht te geven van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Het beschrijft de organisatie van de dienstonderdelen van het kerndepartement, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en geeft het overzicht van de zelfstandige bestuursorganen verbonden aan LVVN.

Dit dossier is opgebouwd vanuit het organogram. U kunt via het organogram navigeren naar de staf- en beleidsdirecties, diensten en instellingen van LVVN. Binnen één kolom van één DG, kunt u van directie naar directie. Een volgend DG bereikt u weer via de homeknop naar het organogram.

Vanwege de doorlooptijd is in dit dossier nog geen rekening gehouden met de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord en de nieuwe naamgeving van het ministerie niet verder verwerkt. Het dossier dat voor u ligt is een weergave van de organisatie zoals deze was vóór uw aantreden, in de periode van uw voorgangers uit het Kabinet Rutte IV.

Homeknop - Navigatie naar organogram

Vervolgknop binnen het zelfde hoofdstuk

Doorbladeren

Een **printversie** is mogelijk via het printicoon linksonder ieder pagina.

Voorwoord

Voorwoord

Geachte bewindspersonen,

Welkom bij het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN). Dit introductiedossier is bedoeld als eerste kennismaking met de organisatie van het ministerie en de onderwerpen waar we aan werken. Het geeft per organisatieonderdeel in het kort het doel en de werkzaamheden weer. De komende weken zult u uitgebreid met de inhoud en werkwijzen binnen LNVN kennismaken en ondersteunen wij u bij de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord.

We kijken uit naar onze samenwerking en wensen u een goede en geslaagde tijd toe als bewindspersoon van het ministerie van LNVN.

Namens alle medewerkers,

Jan-Kees Goet

Secretaris-generaal ministerie van LNVN

Koers LNV

Op het werkveld van LNV liggen grote en complexe opgaven. De huidige manier waarop in Nederland voedsel wordt geproduceerd en geconsumeerd zet te hoge druk op natuur, biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving en draagt negatief bij aan klimaatverandering, bodemkwaliteit en waterkwaliteit. Acuut zijn ook de opgaven om stikstofuitstoot blijvend te verlagen, zodat Nederland op termijn weer 'van het slot' kan. In het landelijk gebied is behoefte aan een (lange termijn) wenkend perspectief: ruimte voor het produceren van een aantrekkelijk aanbod van gezond en duurzaam geproduceerd voedsel en een landelijk gebied waar het prettig is voor bewoners en recreanten, en waar de natuur zich kan herstellen ('brede welvaart'). Op zee en in de grote wateren spelen vergelijkbare vraagstukken rondom natuur en biodiversiteit, energiewinning, visserij en voedselproductie.

Om te komen tot toekomstbestendige oplossingen heeft Nederland zich nationaal en internationaal gecommitteerd aan fundamentele en ambitieuze doelen op het gebied van natuur en biodiversiteit (Convention on Biologic Diversity, Vogel- en Habitatrichtlijn, wet stikstofreductie en natuurverbetering), klimaat (het Parijsakkoord, Klimaatakkoord) en waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water). Deze zorgen voor verbetering en behoud van de kwaliteit van onze leefomgeving, met als centrale visie een *volhoudbaar* productie- en consumptiesysteem, dat brede welvaart borgt.

De komende jaren zijn verdere stappen nodig die gepaard gaan met nieuwe en soms moeilijke keuzes. Van alle betrokken partijen worden ingrijpende veranderingen gevraagd.

LNV neemt in dit proces de regie. Door duidelijk te zijn over de doelen en door het samenspel te organiseren met betrokken partijen. LNV stelt daarbij drie lijnen centraal:

Versterken natuur en biodiversiteit, bewegen naar een natuurinclusieve samenleving

Binnen Nederland werkt LNV, met de provincies, aan herstel en ontwikkeling van nieuwe natuur. Als de ecosystemen niet goed functioneren komen ook de 'diensten' die natuur levert, zoals voedsel- en drinkwatervoorziening, in gevaar. Daarnaast heeft natuur een intrinsieke waarde. Maar, niet alleen in natuurgebieden moeten we de natuur versterken, ook in het stedelijk en agrarisch gebied. In alle besluiten en handelingen willen we dat de effecten op de natuur en de kansen die natuur en natuurlijke processen bieden een vanzelfsprekend vertrekpunt zijn. Dit vraagt een omslag in gedrag, waarmee we de beweging maken naar een natuurinclusieve samenleving. Natuurlijke processen kunnen dan beter benut worden bij het realiseren van maatschappelijke opgaven zoals brede welvaart, klimaatadaptatie en voedselvoorziening.

Een duurzaam perspectief voor de Nederlandse voedselproductie

De Nederlandse landbouw, tuinbouw en visserij zijn van grote waarde. Hoogwaardige productie gaat samen met een hoog niveau van kennis, technologie en innovatie. Ondanks grote inspanningen in de afgelopen decennia, gaan de landbouw, tuinbouw en visserij nog over de grenzen van de milieugebruiksruimte. Bedrijven zoeken naar duidelijkheid en perspectief om de toekomst van hun bedrijf vorm te geven,

Koers LNV (vervolg)

passend bij verschillende verdienmodellen. Belangrijke bijdragen voor de verduurzaming van voedselconsumptie zijn vermindering van (over)consumptie en verspilling, en de ontwikkeling van alternatieve eiwitten.

Voor producenten wil LNV met duidelijke normen en opties voor innoveren, stoppen, verplaatsen en verduurzamen; maar ook via de ontwikkeling van onder andere kritische prestatie indicatoren langjarige duidelijkheid bieden over prestaties voor duurzaamheid en dierenwelzijn zodat ondernemers hier zelf ook meer op kunnen sturen.

Marktpartijen, consumenten en overheden hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om duurzame prestaties beter te laten lonen. Ook op internationaal en Europees niveau is samenwerking nodig om afspraken te maken voor een gelijk speelveld, bijvoorbeeld voor duurzaamheidsstandaarden, maar ook voor EU biodiversiteitsbeleid en klimaatneutraliteit.

Verantwoorde transitie in het landelijk gebied

In het landelijk gebied speelt een veelheid aan andere ruimtelijke opgaven: het inpassen van duurzame energieopwekking, klimaatadaptatie, circulaire economie, woningen en infrastructuur. In de ruimtelijke inpassing zal het natuurlijk systeem (bodem en water) meer gevolgd worden. Om de transitie op een verantwoorde manier vorm krijgen is het van belang dat LNV in het beleid breed kijkt naar wat de maatregelen betekenen voor de mensen die er wonen en werken. Met de gebiedsprocessen worden plannen in samenwerking met gebiedspartijen gemaakt en in uitvoering gebracht. Daarbij wordt aansluiting gezocht op de identiteit en het landschap

van een gebied evenals de processen die eerder in gang zijn gezet. In de komende jaren zullen agrarisch ondernemers in met name sectoren en gebieden met grote externe effecten stappen zetten naar een andere manier van bedrijfsvoering. Ook zijn er ondernemers die zullen stoppen.

Deze drie lijnen geven weer waar LNV naar toe werkt. Dat vraagt op vele onderdelen uitwerking. Onze kennis en ervaring dragen wij aan om tot politieke besluitvorming te komen over beleid, maatregelen en middelen. Daarbij werken wij intensief samen met belanghebbenden, uitvoeringsorganisaties en onze toezichthouder; de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Kernwaarden

De kernwaarden **verbindend**, **vernieuwend**, **slagvaardig** en **betrouwbaar** zijn richtinggevend voor ons werk.

Verbindend

We zoeken de inhoudelijke verbinding en staan midden in de samenleving. We werken intensief samen met onze partners en verbinden de verschillende partijen met elkaar. Het mag schuren, maar met respect, begrip en nieuwsgierigheid.

Vernieuwend

We staan samen voor grote maatschappelijke opgaven en die kunnen we alleen het hoofd bieden door vernieuwend te zijn. We zijn als LNV continu in ontwikkeling. We zijn flexibel en geven met durf en creativiteit richting aan ons werk.

Slagvaardig

We bieden meerwaarde in de complexe en dynamische omgeving, vol dilemma's, van LNV. Daarbij houden we het einddoel in de gaten en zijn we slagvaardig. We sturen op resultaat en pakken door waar nodig.

Betrouwbaar

Ons handelen en optreden is betrouwbaar, voorspelbaar en consistent. We maken opties en dilemma's transparant, bijvoorbeeld tussen verschillende waardenoriëntaties, risico's en belangen. Bovendien maken we altijd een integere afweging met respect voor de positie van de ander. Wij nemen én geven verantwoordelijkheid en we leggen verantwoording af aan de samenleving.

Werken aan LNV: Waardevol ontwikkelen en werken

Zo ontwikkelen wij als organisatie mee in deze tijd

Het ministerie van LNV staat voor een aantal urgente maatschappelijke vraagstukken. De organisatie moet daarbij ondersteunen om te kunnen werken in de dynamiek en complexiteit van de actuele opgaven. De hoge ambitie en de actuele maatschappelijke en politiek-bestuurlijke omgeving vragen om een organisatie die transparant, flexibel, verbindend, betrouwbaar en effectief te werk gaat.

Ons ambtelijk vakmanschap verandert door de complexiteit van deze tijd en door de diversiteit aan rollen die wij spelen en moeten spelen. Wij zijn als ministerie en medewerkers al sinds de oprichting in 2017 en ook al daarvóór volop bezig mee te veranderen en onze plek en rol te bepalen. En dat blijven we doen door ook onszelf te ontwikkelen en te ‘werken aan ons werk’.

Ontwikkelpijlers

Ambtelijk vakmanschap, politiek ambtelijke verhoudingen en werkwijze LNV

We werken aan de 7 waarden van ambtelijk vakmanschap die rijksbreed zijn uitgewerkt:

- We zijn **open naar de burger/bedrijven**, staan open voor signalen uit de samenleving, zijn oprecht en nieuwsgierig en luisteren zonder vooroordeel. We zijn **open naar elkaar**, respect, iedereen doet mee, geven en ontvangen van tegenspraak. We handelen integer, bespreken dilemma's. Signalen van binnen en buiten bereiken de kern/top van de organisatie en die gaat er open mee aan de slag.

- We werken **opgavegericht, gebiedsgericht, mensgericht en samen over grenzen heen**. Met elkaar weten waar we het voor doen, voor welke opgave we staan, wat we willen bereiken, samenwerken over grenzen heen voor burgers/bedrijven, ophalen wat leeft, mensen actief betrekken, duidelijkheid naar burger/bedrijven. Ken de mensen, weet over wie het gaat, verplaats je in de ander, persoonlijk contact, de bedoeling van de regelgeving staat centraal.
- We gedragen ons **behoorlijk** in contacten met burgers/bedrijven en behandelen mensen met respect, gelijkwaardig en discrimineren niet. We zijn **toegankelijk** en stellen ons dienstbaar op en zijn duidelijk en begrijpelijk. Ook in wat de rechten van de burger/bedrijven zijn en wat burger/bedrijven van ons mogen verwachten. Er is ‘geen verkeerde deur’.
- We **houden ons aan de wet en aan het recht**, nemen beslissingen die we mogen nemen en waartoe we bevoegd zijn, beslissingen zijn inhoudelijk en procedureel te volgen, gelijke gevallen worden gelijk behandeld en ongelijke gevallen naar de mate waarin ze verschillen, beslissingen worden onderbouwd en de gevolgen van een beslissing staan in verhouding tot wat we met de beslissing willen bereiken.
- We werken op basis van openheid, zijn **aanspreekbaar** op wat we doen en hoe we dat doen, bereid om daar transparant over te zijn en inzicht in te geven en uit te leggen, maken helder hoe keuzes tot stand gekomen zijn en welke afwegingen zijn gemaakt. We bewaren informatie en schrijven afwegingen en keuzes duidelijk op, de minister kan goed verantwoording afleggen aan het parlement.

Werken aan LNV: Waardevol ontwikkelen en werken *(vervolg)*

- We zijn professioneel, deskundig, vakkundig, hebben kennis en kunde, blijven ontwikkelen (persoon, team, organisatie), doen de goede dingen goed, leren van kritiek, klachten en fouten, werken aan verbetering in het werk, trekken aan de bel en geven kritisch geluid als het niet werkt.
- We nemen verantwoordelijkheid voor het werk, de tijd en middelen en hebben oog voor het effect van het werk op de burger/bedrijven en maatschappij, belastinggeld wordt goed besteed.

Mobiliteit en ontwikkeling

We ontwikkelen de vaardigheden die nodig zijn om opgabe-gericht te kunnen werken en we ontwikkelen ons ambtelijk vakmanschap. Zo zijn we breder en flexibeler inzetbaar en kunnen we makkelijker werken aan actuele maatschappelijke opgaven en politieke prioriteiten.

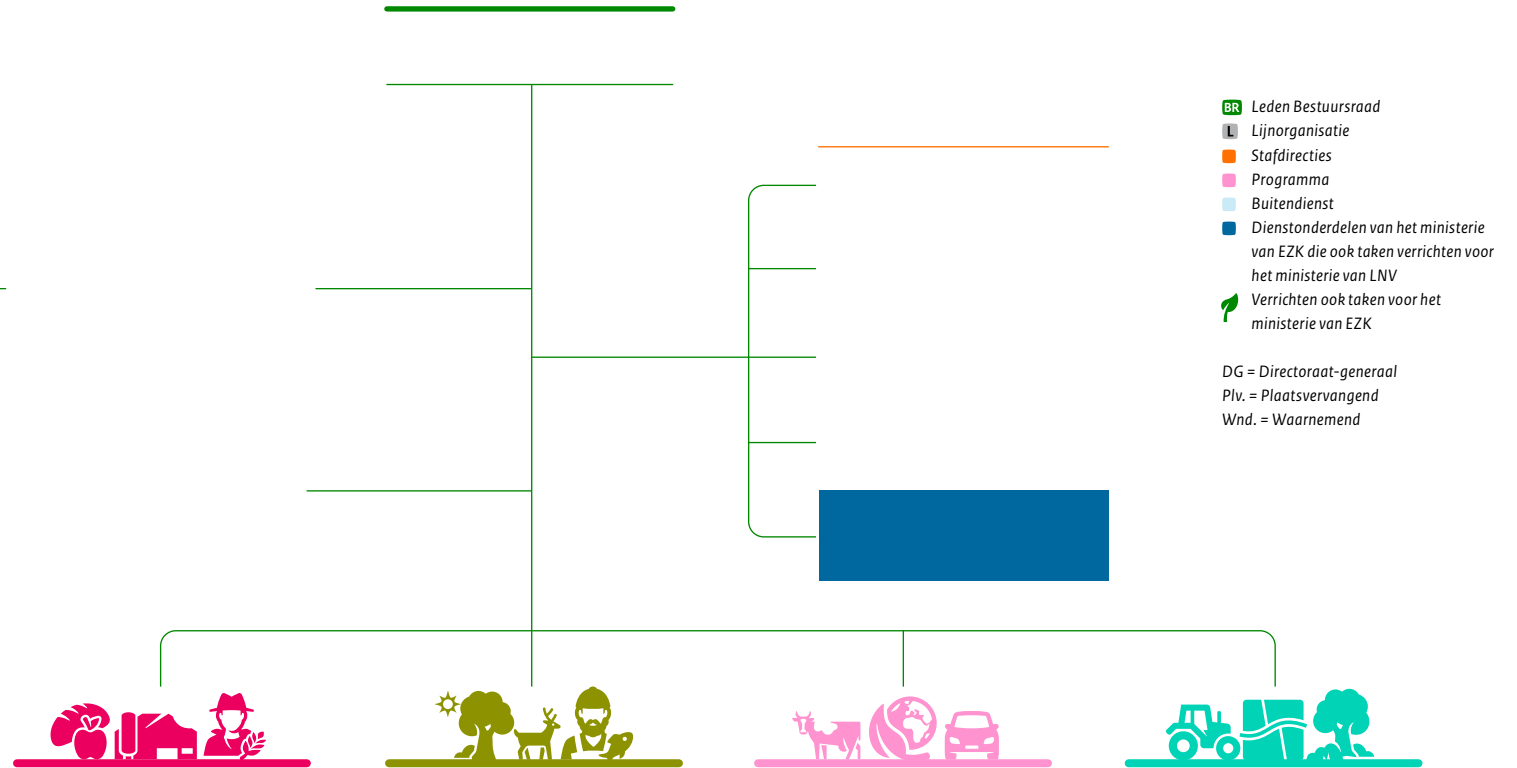
Herkenbaar, aansprekend en aanspreekbaar leiderschap

Leidinggevenden blijven zich ontwikkelen, ook in hun leiderschap. Ze dragen actief de missie, visie en kernwaarden uit en laten in de praktijk zien dat we met zijn allen nieuwe paden bewandelen. We mogen fouten maken en leren van elkaars ervaringen. De rol van leidinggevenden is om het goede voorbeeld te geven aan iedereen binnen LNV en medewerkers hierin te stimuleren.

Aanpak

Ontwikkelen doen we zo veel mogelijk vanuit het dagelijkse werk. Het is een doorlopend proces: ruimte nemen om te doen, reflecteren, mislukkingen accepteren, daarvan leren en investeren in interactie. Elke dag een beetje beter worden in wat we doen en hoe we daar samen aan werken. Dit betekent dat er niet één algemene aanpak is. Elk team en elk persoon heeft zijn eigen specifieke ontwikkelpunten binnen het ontwikkelpad van LNV. Het helpt als we onze ervaringen en dilemma's met elkaar delen, elkaar erover vertellen, zodat we ook van elkaar leren.

Ministerie van LNV Organogram juni 2024

Secretaris-Generaal

De secretaris-generaal (SG) heeft de dagelijkse leiding over het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit als geheel. De SG is op ambtelijk niveau eindverantwoordelijk voor alle beleidsmatige en organisatorische zaken en is de voornaamste adviseur van de bewindspersoon van LNV. Daarnaast is de SG voorzitter van de Bestuursraad LNV, die verder bestaat uit de directeuren-generaal, de plaatsvervangend SG, de directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ), de directeur Bestuurlijke en Politieke Zaken (BPZ) en de Inspecteur-Generaal NVWA. De leden van de Bestuursraad LNV sturen gezamenlijk de ambtelijke organisatie aan en spreken wekelijks gezamenlijk over de strategische onderwerpen op het beleidsterrein van het ministerie van LNV. Eens in de maand vindt de gezamenlijke Bestuursraad EZK/LNV plaats, waar de Bestuursraden EZK en LNV gezamenlijk aan deelnemen. De SG's zitten deze Bestuursraad om de beurt voor. In de gezamenlijke Bestuursraad worden strategische onderwerpen besproken, die beide ministeries aangaan.

De SG stuurt de stafdirecties FEZ, BPZ, SK&I, Communicatie (DC) en Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) aan. De inhoudelijke en procesmatige aansturing op het onderwerp 'Strategie' valt ook rechtstreeks onder de SG. Tevens is het eigenaarschap van de NVWA, Staatsbosbeheer en het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) bij de SG ondergebracht.

Plaatsvervangend Secretaris-Generaal

De plaatsvervangend secretaris-generaal (pSG) vormt samen met de Secretaris-Generaal (SG) en de directeuren-generaal (DG'en) de ambtelijke leiding van het ministerie. De pSG is verantwoordelijk voor de concernbedrijfsvoering en de aansturing en interdepartementale samenwerking hierop. De pSG is gedelegeerd opdrachtgever van de organisatieontwikkeling en het begeleiden van organisatietrajecten die voortvloeien uit wijzigingen in de organisatie. Op het gebied van informatievoorziening, informatiehuishouding en ICT vervult de pSG de rol van concern-CIO en is zij verantwoordelijk voor het ontwikkelen van informatiebeleid, de toetsing van grote risicovolle ICT-projecten, informatiebeveiliging en advisering van de bewindspersonen en DG's op het gebied van risico's en kansen bij de uitvoering van beleidsprogramma's met een ICT-component. De pSG vervangt de SG wanneer die afwezig is en bestuurlijke vertegenwoordiging van LNV gewenst is. Tevens vervult de pSG het gedelegeerde eigenaarschap richting de zelfstandige bestuursorganen (zbo's). De volgende directies, diensten en onderdelen vallen onder de verantwoordelijkheid van de pSG:

Gedeelde dienstverlening met EZK

- Directie Mens en Organisatie (M&O)
- Directie Informatievoorziening (IV)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
- Dienst ICT Uitvoering (DICTU)

Zelfstandige bestuursorganen:

- Grondkamers en Kamer voor de Binnenvisserij
- Stichting Skal Biocontrole
- Gezondheidsdienst voor Dieren
- Controle Orgaan Kwaliteits Zaken
- Centrale Commissie Dierproeven
- Rendac BV
- Raad voor Dierenaangelegenheden
- Raad voor Plantenrassen
- Nationaal Groenfonds
- Stichting Kwaliteits-controle-bureau
- Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw
- Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen
- Stichting bloembollenkeuringsdienst
- Stichting Bureau Erkenningen

Strategie, Kennis & Innovatie (SKI)

In het kort

De Directie Strategie, Kennis en Innovatie (SK&I) is een beleidsdirectie in het hart van LNV. SK&I is de partner voor kennis, innovatie en strategie voor het behalen van de maatschappelijke en economische (transitie) opgaven van LNV. Vanuit deze rol dragen we zorg voor een integrale strategieontwikkeling voor de breedte van de beleidskern. We hebben brede expertise binnen SK&I en organiseren samen met de andere beleidsdirecties kennis voor beleid (beleidsondersteunend onderzoek), kennis voor strategie (lange termijn onderzoek), kennis voor de maatschappij (publiek/private samenwerkingsprojecten) en innovatie. We voeren hierbij regie en zorgen voor vertaling van de kennis- en innovatieagenda (KIA) naar meerjarige missiegedreven kennis- en innovatieprogramma's. We bevorderen kennisverspreiding en kennisdoorwerking naar de praktijk in samenwerking met ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Wat doen wij?

- Signaleren, agenderen en adresseren van (langere termijn) ontwikkelingen die het beleid van LNV raken.
- Werken aan grote strategische dossiers die vaak over meerdere LNV-domeinen gaan.
- LNV-accounthouderschap voor planbureaus en adviesraden zoals PBL en RLI: opdrachten, coördinatie, appreciatie en doorwerking van adviezen.
- Monitoring, evaluatie en inzet van het beleidskompas als instrumenten om LNV-breed de beleidskwaliteit te versterken.
- Verantwoordelijk voor het missiegedreven innovatiebeleid. Dat zich enerzijds richt op het realiseren van publiek-private samenwerkingen via topsectoren Agrifood en Tuinbouw

en Uitgangsmaterialen met bedrijven, maatschappelijke partijen, andere overheden en kennisinstellingen. Anderzijds op het publieke/beleidsondersteunend onderzoek dat ook in dat kader plaatsvindt, denk aan programma's gericht op gewasbescherming, bodem, diergezondheid en mest.

- Verantwoordelijk voor de LNV brede coördinatie van de inzet op het Nationaal Groeifonds. Het gaat hier om projecten met een totale omvang van meer dan €500 mln, gericht op: regeneratieve landbouw; cellulaire agriculture; veredeling; microbiom toepassingen en alternatieven voor proefdieren.
- Bijdragen aan een toekomstbestendig kennis- en innovatiesysteem op het agro- en natuurdomein incl. up-to-date strategische onderzoekfaciliteiten en het zorgdragen voor de wettelijke onderzoekstaken.
- Penvoerderschap Wageningen Research (WR): Inhoudelijk en budgettair verantwoordelijk voor onderzoek WR op LNV-domein.
- Coördinerend opdrachtgever RIVM voor LNV, EZK en BZK: beleidsondersteunend onderzoek organiseren dat onder andere voortkomen uit (Europese) wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld monitoring.
- Stimuleren van ontwikkeling van nieuwe werkwijzen, concepten en technologieën (inclusief digitalisering) die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven op het terrein van landbouw- en tuinbouw, visserij, voedsel, natuur, biodiversiteit, water en klimaat, onder andere met startups, praktijkgericht onderzoek en investeren in randvoorwaarden zoals digitalisering.
- Uitwerken van een systematiek voor bedrijfsgerichte doelsturing (o.a. KPI 's). Tegelijkertijd werken aan innovaties die de omslag naar doelsturing mogelijk maken.

Strategie, Kennis & Innovatie (vervolg)

- Wetenschappelijke onderbouwing van het stikstof beleid. Het versterken van het meten en berekenen van stikstof. Dit gebeurt in het kader van het Nationaal Kennisprogramma Stikstof, dat zich o.a. richt op het vergroten van het aantal meetpunten, gebruiken van satellietdata en het real time meten van emissies van stalsystemen.
- Zorgen voor verspreiding en doorwerking van kennis en innovatie naar de praktijk door o.a. groen onderwijs, het Groen Kennisnet en regelingen zoals de 'Subsidiemodule Agrarische Bedrijfsadviesing en Educatie'.
- Samen met groene onderwijsinstellingen en groen bedrijfsleven inzetten op onderwijs dat aansluit op de behoeftes van de arbeidsmarkt en op maatschappelijke opgaven, m.n. via Groenpact.
- Opzetten en onderhouden van proeftuinen, fieldlabs en demonstratiecentra om kennis, technologie en diensten in de praktijk uit te testen, te verbeteren en te demonstreren voor verdere verspreiding.
- Faciliteren van agrarische ondernemers in de transitie naar duurzame bedrijfsvoering, onder andere met ondersteuning bij de ontwikkeling van geschikte bedrijfsplannen, informatieverschaffing, en toegang tot technologie of de mogelijkheid hiermee te experimenteren.
- Educatie over duurzaam en gezond eten in primair, middelbaar en voortgezet onderwijs in het hele land met o.a. programma's Jong Leren Eten en DuurzaamDoor.
- Stimuleren van internationale samenwerkingsprogramma's voor onderzoek gericht op de maatschappelijke opgaven op het terrein van land- en tuinbouw, natuur, biodiversiteit, voedsel, water, klimaat en dierenwelzijn.

Bestuurlijke en Politieke zaken

In het kort

Directie Bestuurlijke en Politieke Zaken (BPZ) is de stafdirectie in het hart van het departement. Dagelijks is er contact met de ambtelijke en politieke leiding. BPZ heeft breed overzicht van wat er binnen het departement gebeurt en werkt nauw samen met de collega's van beleid, staf, uitvoering en toezicht ten behoeve van het goed functioneren van LNV als geheel. Wij zijn een divers samengestelde, jonge en professionele directie, kritisch en flexibel, waarbij dienstverlening hoog in het vaandel staat. Wat is ons doel? BPZ zorgt ervoor dat de politieke en ambtelijke top optimaal hun taken kunnen uitvoeren en hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken. BPZ zet in op samenhang in de sturing en ontwikkeling van LNV.

Wat doen wij?

- Politieke advisering op en coördinatie van stukken van/naar bewindspersonen
- Contact met de Eerste Kamer en Tweede Kamer en coördinatie van parlementaire debatten
- Coördinatie van stukken voor parlement en ministerraad en onderraden
- Bestuurlijke coördinatie en advisering voor de ambtelijke top, inclusief concernstrategie en organisatieontwikkeling.
- Eigenaarsondersteuning in de aansturing van agentschap NVWA en de ZBO's
- Crisiscoördinatie (deze taak wordt ook uitgevoerd voor EZK)
- Tijdelijk coördinatiepunt COVID voor LNV
- BPZ werkt nauw samen met Bureau Bestuursraad van EZK, die ook een aantal diensten levert voor LNV:
- Facilitaire ondersteuning van bewindspersonen en BR
- Beveiligingsambtenaar
- Advisering bijzondere bestuurlijk-politieke risico's, waaronder gegevensbescherming en compliance

Communicatie

In het kort

Of het nu gaat om gesproken woord, tekst, beeld of online boodschap - het directe contact met de samenleving, met daarin al onze stakeholders zoals agrariërs en natuurorganisaties, staat voor de directie Communicatie (DC) voorop. DC vertaalt het beleid van LNV naar de uitvoering, zo helder mogelijk. We doen dit in voortdurend gesprek met onder anderen de agrarische wereld en betrokken burgers. Bijvoorbeeld door de organisatie van webinars en interactieve events, inhoudelijke werkbezoeken en door interactie te zoeken op sociale media. Door scherp te luisteren, te analyseren en vragen te beantwoorden, verzamelen wij signalen uit alle hoeken van de samenleving over thema's die iedereen raken. Die inzichten zijn van grote waarde voor verbinding met de samenleving en beleid dat voldoende aansluit bij die signalen.

Wat is ons doel?

DC adviseert de politieke en ambtelijke leiding over de volle breedte van externe en interne communicatie. Zo dragen wij actief bij aan de ambitie van LNV om uit te groeien tot een goede samenwerkingspartner en zo ook te functioneren. Dat doen we door in te zetten op stakeholdermanagement, begrijpelijke, treffende en doelgerichte communicatie, met inzet van woord én beeld. Communicatie vraagt vandaag de dag om een open houding, om meer initiatief voor contact met onze omgeving en om partnerschap, zowel in eigen huis als met de samenleving. Communicatieplannen, mediastrategieën, werkbezoeken, speeches en onderzoek staan niet op zichzelf, maar zijn juist onderdeel van een bredere aanpak die laat zien wat LNV doet, met wie, voor wie en waarom.

Wat doen wij?

- Dagelijks anticiperen en reageren op de actualiteit op basis van mediastrategieën, beeld- en woordvoering, het schrijven van persberichten, speeches, de inzet van online media, webcare en het organiseren van persbijeenkomsten. Liever proactief dan reactief.
- Ontwikkelen, vormgeven en uitvoeren van strategisch communicatieadvies rond de communicatieprioriteiten van de afspraken in het Regeerakkoord, de bewindspersonen en het departement.
- Strategisch inzetten en volgen van online media. Het beheer van diverse on- en offline corporate communicatiekanalen van LNV (Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn etc.)
- Het leggen en onderhouden van relaties en contact met stakeholders van LNV; dat doen we onder meer door externe optredens te faciliteren en organiseren, zowel persoonlijk als online.
- Het (corporate) communicatiebeleid ontwikkelen en uitvoeren.
- Speeches en tekstproducties schrijven voor de bewindslieden en ambtelijke top.
- Bijdragen aan de interdepartementale beleidsvorming en samenwerking op communicatiegebied, waaronder de kabinetsbrede communicatie.

Financieel-Economische Zaken

In het kort

- De directie Financieel-Economische Zaken (FEZ) heeft als concerncontroller de taak een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende besteding van de middelen en een ordelijk en controleerbaar financieel en materieel beheer te borgen.
- Deze taak is wettelijk geregeld (Besluit Taak FEZ). Daarnaast is FEZ er ter ondersteuning van de Directoraten-generaal (DGs), de (p)SG en de uitvoering.

Wat is ons doel?

- De missie van de directie FEZ is allereerst dat de financiële huishouding van het departement op orde is (juist, tijdig en volledig). FEZ ziet erop toe dat de politieke en maatschappelijke opgaves waar LNV voor staat binnen de beschikbare middelen op een rechtmatige en doelmatige wijze worden gerealiseerd

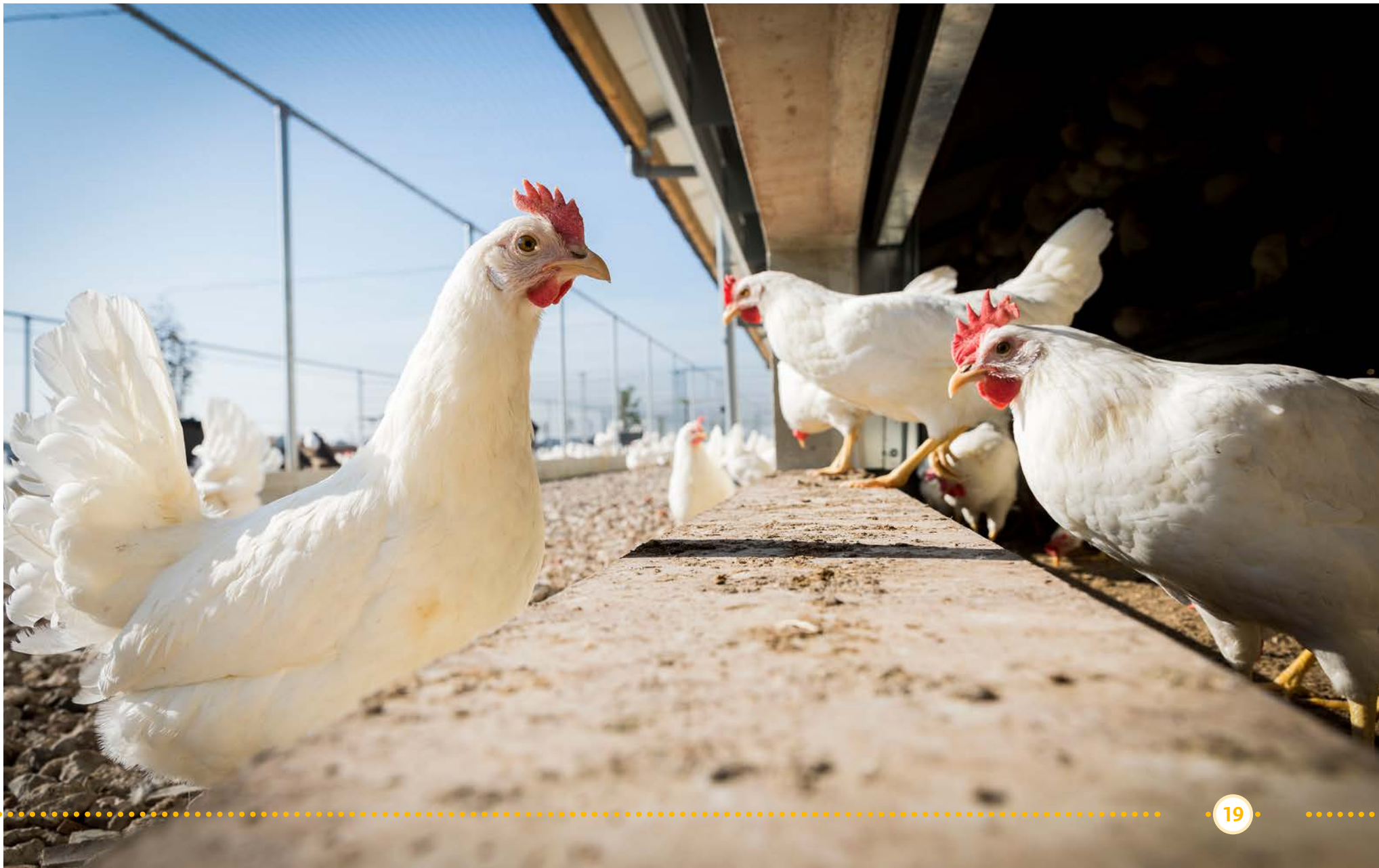
Wat doen wij?

- Op betrouwbare wijze de middelen van LNV begroten en verantwoorden.
- Transparant adviseren over de besluitvorming over de allocatie van middelen (budget en fte) binnen LNV.
- Toezicht houden op een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende besteding van middelen.
- Ondersteuning bieden aan de beleidsverantwoordelijke DGs, de (p)SG en de uitvoering.
- Toezicht houden op de rechtmatige en doelmatige inzet van middelen door externe organisaties (zoals ZBO's) waarvoor de minister stelselverantwoordelijk is.
- Contacten onderhouden met de Auditdienst Rijk (ADR) en de Algemene Rekenkamer.

- Eerste aanspreekpunt zijn voor en naar het ministerie van Financiën.
- Beleidsevaluaties en beleidsdoorlichtingen begeleiden en de uitvoering ervan bewaken.
- De centrale financiële administratie voeren namens budgethouders en informatie daaruit verstrekken die nodig is voor (bij)sturing.
- Toezicht houden op de rechtmatige en doelmatige inzet van middelen uit de Europese fondsen in gedeeld beheer: de Europese Landbouwfondsen en het Europees Maritiem, Visserij- en Aquacultuurfonds (EMVAF).
- FEZ LNV voert in samenwerking met FEZ EZK tevens werkzaamheden uit ten aanzien van de gedeelde directies (Bedrijfsvoering en Wetgeving en Juridische Zaken).

Directoraat-generaal Agro

Directoraat-generaal Agro

De toekomst van Nederland is strategisch verbonden met een volhoudbaar voedselsysteem, een gezonde natuur en een vitaal platteland. Het Nederlandse voedselsysteem is in transitie. Samen met belanghebbenden werkt DG Agro aan de betrouwbare en innovatieve productie van betaalbaar voedsel, zodat voedselzekerheid en een duurzaam verdienvermogen voor agrarische ondernemers gegarandeerd zijn. Het voedselsysteem van de toekomst is dierwaardig, in evenwicht met de natuur en gaat hand-in-hand met de doorlopende inzet op diverse ecologische opgaven.

Over ons en ons doel

In de transitie van het voedselsysteem liggen rollen en verantwoordelijkheden voor de overheid, de ondernemer, sector-, markt- en ketenpartijen, maatschappelijke organisaties en de consument. DG Agro bekijkt samen met hen manieren waarop zij hun rol in kunnen of moeten vullen. Zo vindt de verduurzaming van de voedselvoorziening ook plaats via de consument. De eiwitstrategie, gericht op bevordering van een voedingspatroon met meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten, is een voorbeeld hiervan. Daar waar eiwitten niet plantaardig zijn, dienen ze vervaardigd te worden in diergericht ontworpen houderijsystemen

We zijn doorlopend in gesprek met de genoemde belanghebbenden. Daarbij gaat onze aandacht uit naar een duurzaam verdienvermogen voor agrarische ondernemers. We geven duidelijkheid over de impact van vastgestelde en toekomstige maatregelen. Daar waar overheidssteuning nodig is, ontwerpen we, in overleg met de uitvoeringsdiensten,

de instrumenten die dit mogelijk maken. Elders maken we afspraken met banken, markt- en ketenpartijen.

DG Agro werkt samen met de vele schakels die een rol spelen in de transitie van het voedselsysteem.

Het landbouwbeleid is primair communautair belegd. Dit betekent dat de EU een sleutelrol speelt in de transitie van het voedselsysteem. DG Agro draagt actief bij aan de vormgeving, bijsturing en uitvoering van het landbouwbeleid. Deze actieve betrokkenheid gaat ook op voor andere kaders die in EU-verband bepaald worden, want in het internationale domein werkt DG Agro voor het hele departement. Andersom zorgt DG Agro voor doorvertaling van deze kaders naar Nederlands beleid en de implementatie daarvan. DG Agro is ook een centrale speler in de borging van de samenwerking met uitvoering, handhaving en toezicht(-systematiek). Dit houdt het (coördinerend) opdrachtgeverschap in voor, evenals een nauwe wisselwerking met, organisaties als RVO en NVWA en enkele zelfstandige bestuursorganen; en nauwe samenwerking medeoverheden (provincies, gemeenten en waterschappen).

DG Agro bestaat uit de volgende directies en een programma in oprichting:

- Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV).
- Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD).
- Europees Internationaal en Agro-economisch Beleid (EIA).
- Programma Toekomst Voedselsysteem (pTV).

Vanwege de grootte van de opgaven alsook de vele belanghebbenden en opgaven die ermee zijn verbonden, zijn de

Directoraat-generaal Agro *(vervolg)*

werkzaamheden van DG Agro onlosmakelijk verbonden met de werkzaamheden van de andere dienstonderdelen die omschreven staan in dit introductiedossier.

De Chief Veterinary Officer (CVO) en de Chief Phytosanitary Officer (CPO) vinden hun thuisbasis bij DG Agro. De CVO informeert en adviseert de politieke top over veterinaire kwesties; en de ministers van LNV en VWS over volksgezondheidskwesties als er een relatie met dieren is. De nadruk ligt op veterinair-technische inhoud. De CVO is het gezicht van het veterinaire beleid in binnen- en buitenland. De CPO is de plantaardige tegenhanger van de CVO. De CVO is ook de klachtambtenaar voor het Veterinair Tuchtcollege.

Plantaardige Agroketens en Voedselveiligheid (PAV)

In het kort

- Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (PAV) is verantwoordelijk voor het maken, instrumenteren en evalueren van beleid rond de plantaardige agroketen en de voedselveiligheid. Verduurzaming staat daarbij centraal, dat doorwerkt in beleid voor gewasbescherming, bodembeheer, mest, duurzaam voedsel, klimaatadaptatie, diervoeders, het bevorderen van reststromen en de energietransitie in de glastuinbouw
- Tevens houdt PAV zich bezig met het fytosanitaire beleid, nieuwe (bio)-technologieën, biologische landbouw, diergeneesmiddelen, de veiligheid van diervoeders en voedingsmiddelen en financiële instrumenten voor de voedsel- en sierteeltproductie.

Wat doen wij?

- Ontwikkeling van het mestbeleid gericht op de verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Werken aan het mestinstrumentarium, gericht op de regulering van de productie van mest, het gebruik ervan, het reguleren van de mestplaatsing en op de regulering van het transport.
- Versnelling van duurzame gewasbescherming (minder normoverschrijdingen van werkzame stoffen in het water) en werken aan duurzaam bodembeheer. Wij werken aan de transitie naar weerbare planten en teeltsystemen en alternatieven voor chemische gewasbeschermingsmiddelen, waardoor de behoefte aan chemische gewasbeschermingsmiddelen kleiner wordt. Wij werken aan de opgave dat in 2030 alle Nederlandse landbouwbodems (bijna 1,8 miljoen hectare) duurzaam worden beheerd en daarin jaarlijks 0,5 Mton koolstof wordt vastgelegd.
- Plantaardige agrarische productie: we ondersteunen en werken samen met het bedrijfsleven om de export van duurzame plant-

aardige producten naar landen buiten de EU te bevorderen.

- Biologische landbouw: we hebben een Actieplan Biologische Landbouw met doelen voor uitbreiding van vraag en aanbod naar biologische producten en . De en toezicht op EU- en nationaal beleid.
- Biotechnologie en kwekersrecht: we ontwikkelen (Europees) beleid op het gebied van nieuwe genomische technieken (binnen de soortgrenzen). We zetten ons in voor bescherming van intellectueel eigendom op plantaardig materiaal (kwekersrechten en octrooien).
- We verlenen steun aan landbouwondernemingen door het verstrekken van garanties op leningen voor investeringen (borgstelling). Dit maakt financiering mogelijk van investeringen die in de markt niet tot stand komen en bevordert verduurzaming en innovatie.
- Diervoeder en dierlijke bijproducten: we zetten ons in voor (Europese) regelgeving voor de veiligheid van diervoeders en voedingsmiddelen van plantaardige en dierlijke oorsprong, diergeneesmiddelen en dierlijke bijproducten.
- Voedseltransitie en voedselveiligheid: we dragen bij aan de transitie naar plantaardige eiwitten, we bevorderen transparantie en informatievoorziening over verduurzaming van voedsel. We zorgen dat voedsel veilig is.

Wat is ons doel?

- Het doel van PAV is bijdragen met beleid en instrumenten (normering, beprijzing, subsidies, kennis) aan de economisch en ecologisch duurzame productie van voedsel en sierteelt in Nederland. Ook is het doel bij te dragen aan kennis over agrarische productie voor derde landen die hun productie willen verduurzamen.

Europees, Internationaal en Agro-economisch beleid (EIA)

In het kort

- De totstandkoming en implementatie van Nederlandse, Europese en internationale kaders voor een duurzame, veerkrachtige en concurrerende agrosectoren versterking van internationale voedselzekerheid en biodiversiteit.
- Het bevorderen van ondernemerschap in de agrarische sector en de versterking van het duurzaam (internationaal) verdienvermogen.
- Coördinerend opdrachtgeverschap NVWA en RVO.

Wat doen wij?

- Coördinatie binnen LNV van de uitvoering van het door Europa gefinancierde Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en beïnvloeding van de Europese Commissie over het huidige en nieuwe GLB. Het doelmatig, doeltreffend en correct (doen) uitvoeren van het GLB.
- Coördinatie en voorbereiding van het comité spécial d'agriculture (CSA), Landbouw- en Visserijraad, Milieuraad en handelspolitiek.
- Verzorgen van de Nederlandse inbreng in de Brusselse besluitvorming inzake de toepassing van Verordening inzake de Gemeenschappelijke Marktordening.
- Zorgen dat de LNV-belangen goed voor het voetlicht worden gebracht in de Haagse en Brusselse EU-gremia en vanuit een regisserende rol er samen met de permanente vertegenwoordiging van Nederland bij de EU op sturen dat de kabinetsinzet wordt verankerd in EU-beleid en -wetgevingsproducten.
- Coördinatie en van alle opdrachten die verstrekt worden aan RVO, NVWA en Douane, met oog voor opgavegericht werken en een gezonde samenwerking tussen beleid en uitvoering, vanuit de rol van coördinerend opdrachtgeverschap.

- Coördinatie buitenlandse reizen en handelsmissies, programmering en implementatie landbouwwerkgroepen.
- Beleidsmatige aansturing LNV Attache Netwerk (LAN).
- Bijdrage aan duurzame verbetering van de productiviteit, veerkracht en weerbaarheid van het mondiaal voedselsysteem en versterking van de mondiale biodiversiteit door de Dutch Diamond approach, de inzet van de kennis en kunde van het bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld via bilaterale en multilaterale samenwerking.
- Vereenvoudiging handelsnormen en vergroten concurrentiekracht agrosectoren. Het ontwikkelen van beleid op agro-economische vraagstukken, op o.a., verdienvermogen, agrofinanciering, grondbeleid en multifunctionele landbouw.
- Het ontwikkelen van instrumentarium om ketenpartijen bij te laten dragen aan de transitie naar een duurzaam voedselsysteem.
- Het verder uitbouwen van een internationaal-toonaangevende positie van Nederland op duurzaamheid door onze inzet in internationale fora (WTO, OESO, EU) en op handelsverdragen, waarbij gelijk speelveld, verhoging van de productiestandaarden en duurzaamheid de belangrijkste pijlers zijn.
- Het beoordelen van maatregelen van DG Agro aan de Europese staatssteunkaders, kennisgeven en notificeren van subsidieverstrekingen onder bepaalde steunkaders en gegevens aanleveren voor rapportages.

Dierlijke Agroketens en dierenwelzijn (DAD)

In het kort

- We bevorderen een volledig dierwaardige veehouderij en het welzijn van gezelschapsdieren, landbouwhuisdieren en proefdieren.
- We zetten in op preventie en bestrijding van dierziektes en zoönosen door onder andere het verbeteren van diergezondheid en het verder tegengaan van antibioticaresistentie.
- We lossen veterinaire handelsbelemmeringen op en openen externe markten in derde landen.

Wat doen wij?

Duurzame veehouderij: De transitie van de veehouderij in Nederland naar systemen die binnen de grenzen van het milieu op duurzame wijze ook realistische verdienmodellen biedt, is een grote opgave waar DAD voor staat. In navolging van het advies van de RDA waarin de raad 6 principes formuleert voor dierwaardige veehouderij worden maatregelen uitgewerkt en wetgeving voorbereid die zorgen dat er in 2040 uitsluitend diergerichte houderijsystemen zijn. De komende regeerperiode verwachten we belangrijke stappen te zetten op dit onderwerp.

In relatie tot de klimaatopgave heeft de veehouderij de opdracht om 5 megaton minder broeikasgassen uit te stoten in 2030. Oplossingen daarvoor liggen o.a. in een verdere beperking van het aantal dieren (via beëindigingsregelingen) en inzetten op managementmaatregelen waarbij introductie van vormen van doelsturing (afrekenbare stoffenbalans) een belangrijk uitgangspunt is. In december 2023 is het Convenant Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij gesloten, waarin partijen (sector, Dierenbescherming, LNV en medeoverheden) overeen zijn gekomen

- 1) versneld te werken aan de ontwikkeling van doorbraakinnovaties, zodat deze via praktijkpilots/fieldlabs bruikbaar worden voor praktijktoepassing die zowel technisch, economisch, juridisch als maatschappelijk werken;
- 2) het adresseren en het helpen oplossen van belemmeringen in regelgeving aangaande doorbraakinnovaties in de en te helpen oplossen; en
- 3) advisering over een regelgeving- en toetsingssysteem voor doelsturing op emissies met een borgingssystematiek onder andere op basis van sensor- en datasystemen.

DAD is verantwoordelijk voor instrumentarium dat de transitie van de veehouderij ondersteunt: subsidieregelingen voor het stimuleren van innovaties, het faciliteren van bedrijfsverplaatsing en het financieel ondersteunen van vrijwillige beëindiging van veehouderijlocaties. Dit zijn belangrijke onderdelen uit het 'zogenoemde' trappetje van Remkes. Ook voor de uitwerking van toekomstig instrumentarium op dit terrein, zoals een ruimhartige vrijwillige en langdurig beëindigingsregeling is DAD verantwoordelijk, waarbij wordt samengewerkt met de andere relevante dienstonderdelen.

Dierenwelzijn: DAD werkt aan het verbeteren van het welzijn van alle gehouden dieren; landbouwhuisdieren, gezelschapsdieren, hobbydieren en dieren in dierentuinen en circussen. Het dierenwelzijn van landbouwhuisdieren door toe te werken naar een dierwaardige veehouderij in 2040 (zie: hiervoor), is een integraal onderdeel van de verduurzaming en transitie van de landbouw. We werken aan de inwerkingtreding van de huis- en hobbydierenlijst, aan maatregelen om hondenbeten tegen te gaan en het verantwoord houderschap van dieren.

Dierlijke Agroketens en dierenwelzijn (DAD) *(vervolg)*

Daarnaast werken we aan de voorstellen van de Europese Commissie in het kader van de herziening van de Europese dierenwelzijnsregelgeving¹ en met de uitvoering van het programma Transitie proefdiervrije innovatie (TPI) dat zich bezighoudt met het stimuleren van innovaties zonder de inzet van proefdieren.

Diergezondheid: de inzet op het gebied van diergezondheid richt zich op dierziekten (inclusief zoönosen) én bedrijfsgebonden diergezondheid. Het Nationaal Actieplan Versterking Zoönosenbeleid (2022) en het Intensiveringsplan Preventie Vogelgriep (2023) zijn momenteel in uitvoering. Het dierziektenbeleid is gericht deze op te sporen en op een maatschappelijk verantwoorde manier te bestrijden, waarbij het doden van gezonde, niet-besmette dieren zo veel mogelijk wordt voorkomen. Recente voorbeelden in Nederland zijn blauwtong en vogelgriep. Bekostiging van bestrijding en preventie van dierziekten verloopt via het Diergezondheidsfonds (DGF). Voor de periode vanaf 2025 wordt een nieuw convenant DGF voorbereid waarin voor de 5 jaars periode vanaf 2025 afspraken worden gemaakt tussen LNV en de dierlijke sectoren over de inzet van het DGF. Tot slot wordt gewerkt aan een aanpak om de positie en kwaliteit van de veterinaire beroepsgroep beter te borgen. Daar hoort ook bij dat er voldoende dierenartsen worden opgeleid en op de arbeidsmarkt beschikbaar zijn.

Veterinaire markttoegang: het verbeteren van de veterinaire handelsrelatie en het vertrouwen van derde landen in het Nederlandse veterinaire systeem. Zo wordt markttoegang voor dierlijke producten en levende dieren uit Nederland mogelijk gemaakt en vergroot. Dit wordt in nauwe samenwerking met NVWA en bedrijfsleven uitgevoerd. De inzet van LNV op veterinaire toegang in derde landen wordt van dossier tot dossier bepaald aan de hand van een afwegingskader duurzaamheid.

¹ Op 6 december 2023 zijn wetgevingsvoorstellen van de Commissie binnengekomen over 1) transport van dieren; en 2) honden en katten. Daarvoor moeten in hoog tempo BNC-fiches worden opgesteld. Daarnaast reageert de Commissie 3) op het burgerinitiatief 'Fur Free Europe'.

Programma Toekomst Voedselsysteem (PTV) in oprichting

In het kort

Om langjarig en samenhangend te werken aan de strategische oriëntatie op het Nederlandse voedselsysteem is DG-Agro gestart met het Programma Toekomst Voedselsysteem (PTV). Voor LNV is de toekomst van het voedselsysteem een verbindende rode draad in het werk van het ministerie samen met maatschappelijke partners. Het voedselsysteem is een publieke waarde en de overheid heeft een verantwoordelijkheid voor het functioneren van dat systeem. Dat vraagt om een gebalanceerde benadering, die rust op drie pijlers, te weten ecologische houdbaarheid, betaalbaarheid en (economische) betrouwbaarheid van het voedselsysteem. We streven naar een systeem dat voor de langere termijn houdbaar is op elk van deze drie pijlers.

Wat is ons doel

PTV richt zich in eerste instantie op het lange termijn perspectief van een houdbaar voedselsysteem en daaraan gerelateerde taken die nu in de lijndirecties niet zijn belegd of waarvoor nieuwe impulsen (spiegelfunctie) en coördinatie nodig zijn. Het gaat om het samenbrengen van opgaven waar het voedselsysteem voor staat en om te komen tot een samenhangende, langjarige en vernieuwende aanpak vanuit de overheid en markt. Dat betreft niet alleen de inhoudelijke richting maar ook de organisatie en ordening van het voedselsysteem.

PTV acteert op de metavragen over het beleid ten aanzien een houdbaar voedselsysteem die op DG-Agro afkomen en waar een antwoord op nodig is. Het speelt in op nieuwe, overkoepelende directieoverstijgende en vaak langjarige ontwikkelingen in de markt, de sector en samenleving die vragen om herbezinning, koerswijziging en coördinatie over de thema's en directies heen.

Directoraat-generaal Natuur & Visserij

Directoraat-generaal Natuur & Visserij

In het kort

Bij het Directoraat-generaal Natuur en Visserij werken we aan het beschermen, versterken en duurzaam benutten van natuur en biodiversiteit, mede in relatie tot klimaat- en natuurdoelen. Mensen brengen graag tijd door in de natuur. Tegelijk is natuur noodzakelijk voor onder meer klimaatmitigatie en -adaptatie, omgevingsveiligheid en de kwaliteit van water, lucht en bodem. Biodiversiteit vormt daarmee de basis onder onze brede welvaart en een belangrijke randvoorwaarde voor onze economie. Dit vormt een belangrijke pijler voor het beleid.

We werken in het natuurbeleid langs twee samenhangende sporen waarbij we streven naar meer en betere natuur en naar een natuurinclusieve samenleving. Ook werken we aan het herstel van de ecologie in de grote Nederlandse wateren en de Wadden. Niet alleen wordt gewerkt aan bescherming en verbetering van natuur in Nederland, maar ook aan het verkleinen van negatieve gevolgen van handelen op de biodiversiteit elders in de wereld.

Ons visserijbeleid is gericht op een visserijsector die qua aard en omvang past binnen de ecologische draagkracht van de wateren, waarin tegelijk perspectief bestaat voor de vissers en het belang van voedsel uit zee wordt onderkend.

Natuur- en visserijbeleid worden voor een belangrijk deel Europees en/of mondiaal bepaald. Daarom zetten we actief in

op het onderhouden en versterken van een breed Europees en internationaal netwerk, net als op de beïnvloeding van internationale besluitvormingsprocessen, zoals de beleidsvorming rondom het Gemeenschappelijk Europees Visserijbeleid en afspraken in het kader van het VN Biodiversiteitsverdrag.

De Beheerautoriteit Waddenzee valt ook onder dit DG. Deze beheerautoriteit is een samenwerkingsverband van externe partijen en LNV. De aansturing ervan gebeurt door de externe partijen en LNV gezamenlijk via een collectief opdrachtgeverschap.

Tot slot valt het programma Klimaatopgave (PKO) onder aansturing van de DG.

Ons doel

- Het natuurbeleid heeft als doel het realiseren van natuurherstel en verbetering van biodiversiteit. Hierbij streven we naar een evenwicht tussen ecologie en economie uitgaande van de ecologische draagkracht van de aarde.
- Het visserijbeleid heeft als doel de visserijsector toekomstperspectief te bieden binnen de ecologische draagkracht van de wateren. We hanteren hierbij een visie op voedsel uit zee/ grote wateren uitgaande van gezond voedsel en het belang voor de eeuwigtransitie.

Directoraat-generaal Natuur & Visserij *(vervolg)*

Wat doen we

- Voor het herstel en de verbetering van natuur en biodiversiteit werken we aan:
  - Waarborgen van gunstige condities beschermde habitat-typen en soorten op land en zee
  - Realisatie natuurinclusieve samenleving en basiskwaliteit natuur
  - Verkleinen ecologische voetafdruk
  - Adequate waardering natuurlijk kapitaal
- In het visserijbeleid werken we aan de uitvoering van de voedselvisie waarin een duurzaam toekomstperspectief voor de vissers een belangrijk element is.
- We coördineren het klimaatbeleid voor LNV.
- We dragen bij aan samenhang van het natuur-, vis- en waterbeheer van de Waddenzee.
- We werken bij DGNV samen met provincies, Rijkspartners en andere stakeholders.
- We werken in nationaal, Europees en internationaal verband.

Natuur

In het kort

We dragen bij aan de bescherming en versterking van de natuur en biodiversiteit. Onze aanpak richt zich op het verbeteren en versterken van de bestaande en beoogde natuurgebieden (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland), op het versterken van natuur in agrarisch gebied (door een omslag in de landbouw) en stedelijk gebied (door meer groen in en om de stad), op onze grote watersystemen (Grote Rivieren, de Zuidwestelijke Delta, IJsselmeergebied en de Waddenzee) en het natuurinclusief maken van onze economie.

Wat is ons doel

Ons doel hierbij is te komen tot een meer natuurinclusieve samenleving en meer en betere natuur middels natuurbehoud, -herstel en -verbetering.

Wat doen we

- We werken aan de 'harde natuurdoelen' van bijvoorbeeld de Vogel- en Habitatrichtlijnen, de Europese Biodiversiteitsstrategie, het internationale biodiversiteitsverdrag, de NBSAP en het wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering.
- Wij houden de staat van natuur bij middels monitoring.
- We dragen bij aan het Natuurpact waarin met provincies afspraken zijn vastgelegd voor ontwikkeling en beheer van natuur.
- Samen met de provincies geven we invulling aan het programma Natuur, als onderdeel van de structurele aanpak stikstof. Dit programma omvat tot 2030 jaarlijks €300 mln., gericht op het herstellen en verbeteren van overbelaste stikstofgevoelige natuur.
- Onderdeel van het programma Natuur is de Agenda

Natuurinclusief. Dit is een brede maatschappelijke agenda met als doel om een transitie te bevorderen naar een natuurinclusieve samenleving, bijvoorbeeld met het Programma Groen in en om de Stad.

- We voeren de bossenstrategie uit, waarvan 37.000 hectare nieuw bos, het vitaliseren van bos en het bijdragen aan circulaire economie de kernpunten zijn.
- We werken aan de nationale en internationale doelstellingen voor het klimaat. En we verankeren klimaatadaptatie van en met natuur in het beleid en de uitvoering.
- We werken aan de doelstellingen voor Argoforestry en Landschapselementen via het NPLG en via het Aanvalsplan Landschap.
- We werken aan de Veenweide-aanpak voor een impuls aan landbouw, landschap en natuur in de veenweidegebieden.
- We werken samen met DG Agro aan het Programma Verbinden Landbouw en natuur.
- We geven uitvoering aan het Aanvalsplan voor de Weidevogels.
- We verzorgen de Juridische verankering van natuurbeleid, bijvoorbeeld in het stelsel Omgevingswet en Nationale Omgevingsvisie.
- We voeren het nieuw beleidsprogramma inclusief de financiële impuls voor Nationale Parken uit, waarmee we toewerken naar robuuste en toekomstgerichte parken.
- We verlenen vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming voor o.a. de energie-infrastructuur, visserij en luchthavens van nationaal belang.
- Met andere overheden werken we aan de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Door middel van systeemingrepen en aanpassingen in beheer wordt gewerkt aan ecologisch gezonde, toekomstbestendige grote wateren waarin natuur en economie samengaan.

Visserij en Grote Wateren

In het kort

Visserij

We willen een visserijsector die qua aard en omvang past binnen de ecologische draagkracht van de wateren, waarbij de vissers een goede boterham kunnen blijven verdienen aan hun activiteiten. Voedsel uit de zee en grote wateren is belangrijk voor het kunnen blijven aanbieden van gezond voedsel en ook voor de eiwittransitie.

Natuur Grote Wateren

We willen ecologisch herstel in onze grote Nederlandse wateren (Noordzee, IJsselmeer, Waddenzee, grote rivieren en Zuidwestelijke delta)

Wat is ons doel?

We streven naar bescherming, duurzame benutting en versterking van de ecologische waarden in en borging van de voedselwinning uit oceaan, zee en de grote Nederlandse wateren.

Wat doen we?

Natuur Grote Wateren:

We beschermen de ecologische waarden in oceaan, zee en grote wateren door het uitvoeren van grootschalige maatregelen ter verbetering van het ecosysteem. Waar mogelijk herstellen wij de natuurlijke dynamiek, verbinden wij de grote wateren (weer) met elkaar en het achterland en ontwikkelen wij ontbrekende – en eerder verloren - leefgebieden voor plant en dier. Hierbij maken we gebruik van en dragen we bij aan brede natuurinstrumenten zoals Natura 2000 (beheerplannen)

en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nieuwe activiteiten toetsen wij aan hun effect op en inpasbaarheid in het ecosysteem: alleen als zij bewezen inpasbaar zijn, staan wij ze toe. Bij twijfel hanteren wij het voorzorgsbeginsel. Via onder andere het visserijbeheer verlagen wij de druk op het ecosysteem (bodem, bodemleven en visbestanden). Door onderzoek en maatregelen voor natuurherstel zetten wij in op de inpassing van de grote opgave voor windenergie op zee binnen de ecologische gebruiksruimte.

Visserijbeleid:

We werken aan een concreet en eerlijk toekomstperspectief voor de vissers. Dat stelt ons voor de beantwoording van vragen als hoeveel ruimte er op termijn overblijft voor de visserij en met welke technieken vissers in de toekomst mogen vissen. We kijken hierbij naar innovaties in onze buurlanden, aanpassing van kaders die de transitie in de weg zitten, medegebruik in windmolenparken en soorten die door klimaatverandering binnen ons bereik komen. Dit toekomstperspectief moet reëel zijn en niet tegen de (ecologische) grenzen aanlopen, waardoor later onverhoopt tóch weer bijsturing nodig is. We willen komen tot een brede ‘voedselvisie’ en concrete middelen en instrumenten om vissers die willen blijven vissen te ondersteunen bij de transitie en kansen te bieden voor nieuwe ondernemers. Ook zorgen we dat de handhaving en naleving verbetert. Dit alles in de internationale context waarin het visserijbeleid zich bevindt en door Brexit sterk is veranderd. Dit vergt investeringen in internationale relaties en strategische inzet in onderhandelingen.

Visserij en Grote Wateren (vervolg)

Concreet betekent dit de volgende taken op het gebied van grote wateren en visserij:

- We werken aan de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Door middel van systeemingenrepen en aanpassingen in beheer wordt gewerkt aan ecologisch gezonde, toekomstbestendige grote wateren, waarin natuur en economie samengaan (zoeken naar een nieuwe balans).
- We werken samen met IenW en de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen als opdrachtgevers van de Beheerautoriteit Waddenzee aan het faciliteren van verbetering en versterking van de samenwerking tussen de beheerders van de Waddenzee, waaronder de partijen zelf, met als doel het verbeteren van de natuurkwaliteit van de Waddenzee.
- We voeren het Noordzeeakkoord uit: we realiseren beschermde gebieden en afgesproken
- Instandhoudingsmaatregelen en werken aan natuurherstel en soortenbescherming.
- Op de Noordzee vinden drie grote transities plaats: de natuur-, voedsel- en energietransitie. Om binnen deze transities ook de visserijsector perspectief te bieden is de Kottervisie opgesteld. Voor het realiseren van innovaties in de visserijsector zal als onderdeel van de Kottervisie een innovatieagenda worden opgesteld, in samenwerking met de sector.
- Voor het IJsselmeergebied geven we invulling aan de verduurzaming via de uitvoering van het Actieplan visserij IJsselmeergebied.
- Voor de kustvisserij en visserij in de Waddenzee (visserij in N2000-gebieden) zijn er bestaande convenanten (mosselvisserij, VIBEG en VisWad) die worden uitgevoerd. Deze zijn gericht op betere bescherming van natuur (door verduurzaming visserij) en behoud van het toekomstperspectief voor de visserij in het algemeen en voor de garnalenvisserij in het bijzonder.
- Blijven invullen van de stelselverantwoordelijkheid in nationale en internationale context.

Beheerautoriteit Waddenzee

In het kort

- De Waddenzee is het grootste aaneengesloten natuurgebied van West-Europa en het grootste getijdengebied ter wereld. Om dit unieke gebied gezond te houden, zijn er ook in Nederland veel organisaties actief in het beheer van water en natuur, inclusief de visstand. Deze beheerders hebben een schat aan kennis en ervaring. Als Beheerautoriteit Waddenzee hebben we de opdracht om hun krachten te bundelen, zodat ze effectief kunnen samenwerken.
- De betrokken beheerders van de Waddenzee zijn Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, it Fryske Gea, Groninger Landschap, het ministerie van LNV, waaronder de Waddenunit, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen en de Vereniging van Particuliere Overeigenaren Groningen (VOG).
- Met de beheerders stellen we een Integraal Beheerplan Waddenzee op, waarmee we overzicht creëren en de onderlinge samenhang in kaart brengen voor het huidige beheer, maar ook voor het beheer van de toekomst. Alleen met een holistische benadering krijgt de Waddenzee de kans om te herstellen en kan de natuurkwaliteit verbeteren.

Wat is ons doel

“De Beheerautoriteit Waddenzee heeft als doel de samenhang van het natuur-, vis- en waterbeheer van de Waddenzee in overeenstemming met de daarvoor geldende Unierechtelijke en nationale wet- en regelgeving te bevorderen en te versterken en daarmee de natuurkwaliteit te verbeteren. De ambitie van Partijen hierbij is dat de Beheerautoriteit Waddenzee met alle Beheerders van de Waddenzee, waar-

onder de Partijen zelf, zal werken als waren zij één beheerder.”
([Bestuursovereenkomst Beheerautoriteit Waddenzee](#))

Wat doen we

Vooraf

Sinds 2020 is er sprake van een nieuwe governance in het Waddengebied. Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) vormt de zogenoemde beleidsput, het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) vertegenwoordigt de belangen/stakeholders. De Beheerautoriteit Waddenzee (BAW) is binnen de nieuwe governance de vertegenwoordiger van beheer en staat onder opdracht van het ministerie van LNV, het ministerie van I&W en de drie Waddenprovincies.

Onze opdracht

Onze opdracht kent drie onderdelen:

- **Samenhang en samenwerking in beheer van de Waddenzee versterken.** Dat doen we door middel van een Integraal Beheerplan met acties ter verbetering en versterking van de samenhang en samenwerking in het huidige beheer en een beheerkader voor het verbeteren en versterken van het toekomstig beheer. Ook dragen we bij aan integrale aanpak van diverse lopende trajecten zoals N2000;
- **Adviseren aan beleid vanuit beheer**, bijvoorbeeld ten aanzien van het Beleidskader Natuur Waddenzee of trilaterale afspraken die worden gemaakt;
- **Signaleren en agenderen bij beleid vanuit beheer**, bijvoorbeeld over het ontbreken van beleidskaders voor vergunningverlening, het proces rond bereikbaarheid van de Waddeneilanden en de Waddenzeehavens en de aanpak van garnalenvisserij.

Beheerautoriteit Waddenzee (vervolg)

De BAW werkt nauw samen met het [Beheerderscollectief Waddenzee](#) (BCW, bestaande uit vertegenwoordigers van de eerder genoemde beheerders) dat met de komst van de BAW in het leven is geroepen. In onze opdracht is beheer breed gedefinieerd en gaat het over de volgende beheeraspecten: fysiek beheer, natuurherstel, vergunningverlening, toezicht & handhaving, gastheerschap, monitoring, praktijkgericht onderzoek en werelderfgoed.

Zoals we schreven is een holistische benadering van belang om de doelstellingen van de BAW te realiseren. Als BAW zetten we in het bereiken van die benadering vanuit beheer. Maar, zo'n zelfde opgave ligt er ook voor het beleid. Het Beleidskader Natuur Waddenzee dat wordt opgesteld onder leiding van LNV is daarin een belangrijke stap die goed aansluit bij de scope van onze opdracht.

Programma Klimaatopgave landbouw en landgebruik (PKO)

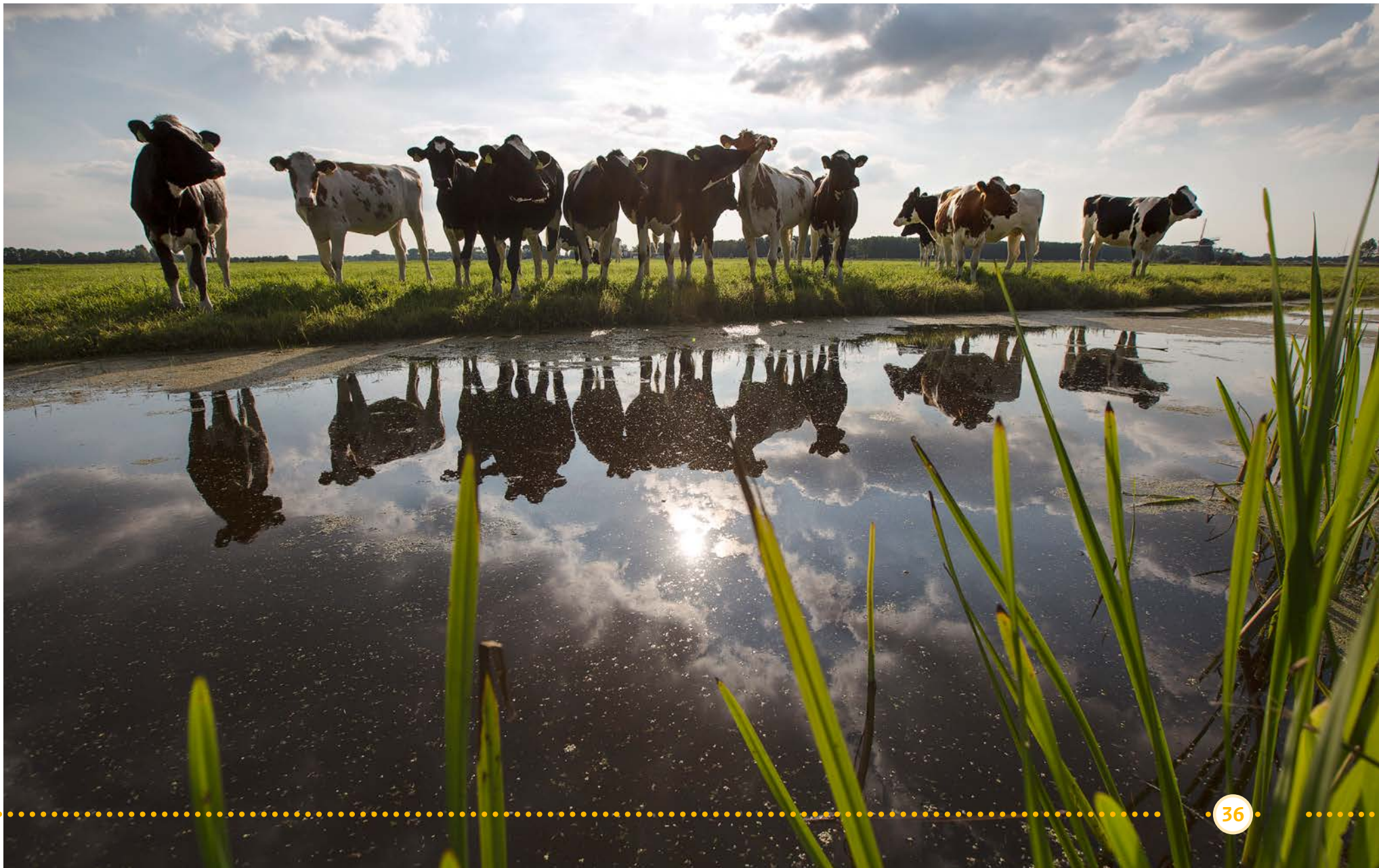
In het kort

Het programma Klimaatopgave landbouw en landgebruik (PKO) coördineert het klimaatbeleid en bewaakt de voortgang in het klimaatbeleid voor landbouw en landgebruik, signaleert en adviseert in het belang van doelbereik en rapporteert hierover. PKO coördineert de inbreng/ bijdrage van LNV aan het nationale en internationale klimaatbeleid. Tevens begeleidt het kernteam het proces om (toekomstige) nationale en internationale klimaatafspraken te verwerken in het beleid.

Beleidsdirecties zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor uitvoering van het beleid. Dat laat onverlet dat het programma verantwoordelijk is voor de integrale (uitvoering van de) LNV-klimaatopgave als geheel. Tenslotte ondersteunt dit programma de uitvoeringstafel Landgebruik en Landbouw waar overleg met de stakeholders plaatsheeft.

Directoraat-Generaal Landelijk Gebied en Stikstof

Directoraat-Generaal Landelijk Gebied en Stikstof

In het kort

Het directoraat-generaal Landelijk gebied en Stikstof (DG LG&S) richt zich op het versterken van de beleidsmatige aanpak en transitie van het landelijk gebied. Het DG werkt interdepartementaal en interbestuurlijk, vanwege de gedeelde verantwoordelijkheid voor het stikstof- en natuurbeleid en de gedeelde opgaven voor water en klimaat. Ook stelt het de normen en kaders voor stikstof- en natuurmaatregelen, waaronder ook vergunningverlening. DG LG&S is verantwoordelijk voor beleidskaders van de gebiedsplannen en het sturen op de nationale opgaven. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Op die manier ontstaat perspectief voor toekomstbestendige landbouw en andere ruimtelijke functies, zoals wonen, verkeer en industrie.

Wat is ons doel?

- Ons doel is het structureel reduceren van de totale hoeveelheid stikstofdepositie in Nederland en herstel en versterking van natuur, zodat de Natura 2000-gebieden in Nederland een gunstige staat van instandhouding bereiken.
- Tegelijkertijd willen we ervoor zorgen dat er ruimte vrijkomt voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen in ons land. Denk hierbij aan infrastructuur, bedrijvigheid, woningbouw, veiligheid, klimaat en landsverdediging.

Wat doen wij?

- Dat doen we door te werken aan een robuust en houdbaar systeem en een pakket aan maatregelen, via een wet en een structurele aanpak waarmee de reductie voor de lange termijn geborgd is.

- We maken onderscheid tussen het mogelijk maken van een verantwoorde toestemmingsverlening op de korte termijn en maatregelen die direct gericht zijn op duurzaam natuurherstel.
- We zorgen voor een evenwichtige, navolgbare en onderbouwde besluitvorming die bijdraagt aan de oplossing van het stikstofprobleem en die recht doet aan de belangen van onze partners.
- We werken hierbij interdepartementaal samen, stemmen interbestuurlijk af en betrekken onze stakeholders.
- Het stikstofdossier raakt aan diverse grote maatschappelijke opgaves, zoals de woningbouw en de klimaatopgave. Hier wordt in de stikstofaanpak rekening mee gehouden.

Hoe werken wij

- Het DG LG&S is een interdepartementaal coördinerend Directoraat-Generaal.
- Wij gaan over de kaders en het agenderen van oplossingen voor het stikstofprobleem. Implementatie en monitoring is een gezamenlijke opgave.
- Samen met de verantwoordelijke departementen, andere overheden en stakeholders geven we uitvoering aan de maatregelen.
- De provincies zijn verantwoordelijk voor de natuurdoelen uit de Natuurbeschermingswet en het Natuurpact.
- Daarnaast vinden we de betrokkenheid van stakeholders belangrijk en worden zij betrokken bij het vinden van oplossingen.

Directie Transitie Landelijk Gebied

In het kort

De directie Transitie Landelijk Gebied (TLG) is verantwoordelijk voor het structureel en verantwoord vorm geven van de transitie van het landelijk gebied. We ontwikkelen beleid en instrumentarium voor het behalen van de doelen van het PSN en het NPLG en coördineren de realisatie en monitoring hiervan. Het gaat hier om veel verschillende deelopgaven die bij elkaar komen – en voor dit totaalplaatje voelen wij ons verantwoordelijk. De betekenis en impact van de transitie kan niet worden onderschat.

Deze transitie kunnen we daarom alleen realiseren in verbinding met burgers, maatschappelijke partijen en de andere overheden. We zijn hierbij duidelijk wat anderen van ons kunnen verwachten en nemen onze verantwoordelijkheid voor maatregelen die het gebiedsgerichte niveau overstijgen. We zijn vindingrijk in oplossingen, werken aan een gedeeld urgentiebesef en zijn eerlijk over en integer in de keuzes die gemaakt moeten worden. Ook spreken we anderen aan op hun verantwoordelijkheid en zetten we de beweging verder in gang die we willen maken op een maatschappelijk verantwoorde manier.

Hierbij is het van belang dat we bijdragen aan een duurzaam toekomstperspectief. We zijn hierover realistisch en eerlijk, maar óók optimistisch. We brengen voor het voetlicht wat er te winnen valt: een toekomstbestendig landelijk gebied.

Wat doen we

Als directie TLG houden wij het integrale beeld van wat nodig is om onze visie te bereiken in het oog. We zorgen ervoor dat al het noodzakelijke beleid en instrumentarium vanuit een systeembenadering ontwikkeld en uitgevoerd wordt - zowel binnen ons DG als bij andere onderdelen. We bewaken en sturen erop dat zowel binnen ons ministerie, als interdepartementaal en interbestuurlijk keuzes worden gemaakt die bijdragen aan het behalen van de opgave waar we voor staan. Daarvoor is het van belang dat we ondanks de verdeelde verantwoordelijkheden over de verschillende DG's, departementen en overheden, we in deze integrale opgave over en weer met elkaar samenwerken. Als directie voelen we ons verantwoordelijk om waar nodig aan te jagen en bij te sturen. In het werk wat we doen om de opgave te halen zetten we ons ervoor in dat iedereen dit kan meemaken.

Binnen de directie Transitie Landelijk Gebied werken we in vier afdelingen met specifieke aandachtsgebieden en een logische verhouding tot elkaar de afdeling Beleidsontwikkeling en Strategie (BenS), de afdeling Realisatie en Besluitvorming (R&B), de afdeling Maatschappelijk Verantwoorde Transitie (MVT) en de afdeling Beleidsprojecten (BP). De directie TLG werkt dan ook in een beleidscyclus. Dit zorgt ervoor dat de afdelingen elkaar versterken en waar nodig betrekken bij stappen in de beleidscyclus. Buiten deze beleidscyclus richt onze directie zich ook op een aantal DG-brede taken: overkoepelende besluitvorming, communicatie, stakeholdermanagement en parlementaire taken.

Directie Stikstof

In het kort

De directie Stikstof van het DG Landelijk Gebied & Stikstof zorgt voor beleid met heldere kaders voor de uitvoering op het gebied van toestemmingverlening. Daarmee creëren we een basis voor vertrouwen en zekerheid met maximale ruimte voor het duurzaam oplossen van de PAS-meldersproblematiek.

Wij kijken vooruit en hebben oog voor nieuwe, creatieve oplossingen.

Wij zorgen voor betrouwbare data, informatievoorziening en inzicht door registratie in de uitvoering met juridisch robuuste randvoorwaarden voor het hele DG. Wij waken over schaars beschikbare stikstofruimte in de huidige situatie.

De directie Stikstof zorgt DG-breed voor de juridische borging en kwaliteit van besluitvorming. Wij dragen bij aan de rechtszekerheid en rechtmatigheid van besluitvorming.

Wat doen we

We maken beleid voor toestemmingverlening stikstof. Daarnaast zorgen we voor kaders voor besluitvorming van de registratie van stikstofruimte (stikstofbanken)

Door het inzetten van data maken wij informatie inzichtelijk. Dit is ondersteunend aan beleid, monitoring, uitvoering en toestemmingverlening. We zijn de opdrachtgever van stikstofrekeningtool AERIUS.

Wij zorgen voor de brede juridische beleidsontwikkeling voor het hele DG, voor de integrale opgave van natuur, water en klimaat. Daarnaast zijn wij de linking pin richting WJZ, interdepartementaal en interbestuurlijk bij juridische aspecten.

Regieorganisatie Realisatie Transitie Landelijk Gebied

In het kort

De missie van RTLG is: het Rijk en de provincies, waterschappen en gemeenten in staat stellen te komen tot een succesvolle en slagvaardige uitvoering van de transitie van het landelijk gebied.

Over ons en ons doel

RTLG voert de regierol op landelijk niveau uit op basis van de beleidsopdracht op het terrein van transitie landelijk gebied (die vooralsnog volgt uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied). Zij participeert – samen met en in opdracht van de beleids-DG's van LNV, I&W, BZK en EZK, provincies/ IPO, Unie van Waterschappen en VNG – actief in het maakproces van de transitie landelijk gebied vanuit het perspectief van de uitvoering. RTLG fungeert daarbij als 'tussenorganisatie' die de verbinding versterkt tussen beleid en uitvoering. Zij zet zich ervoor in dat vanuit het beleid consistente, werkbare en uitvoerbare doelen worden geformuleerd met een zodanige mate van concreetheid dat de provincies er in gebiedsprocessen, in samenwerking met de andere drie overheden en maatschappelijke partners en inwoners, mee aan de slag kunnen. RTLG houdt daarbij ook de verbinding met de transitie van de landbouw goed in het oog.

RTLG heeft een horizontale partnerrol bij de ondersteuning van de decentrale overheden om tot gebiedsprogramma's te komen en deze uit te voeren (schouder aan schouder), maar tegelijkertijd heeft RTLG, namens het Rijk, ook een verticale regierol om deze plannen te beoordelen alvorens de uitvoer van start gaat. Zo ondersteunen we de decentrale overheden en houden we zicht op het behalen van de doelen voor de transitie van het landelijk gebied.

Wat doen we

RTLG faciliteert en stimuleert het gezamenlijk invulling geven aan het interbestuurlijk, integraal en gebiedsgericht werken als nieuwe werkwijze. Hierbij richt RTLG zich niet alleen op decentrale overheden maar ook op samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Bij RTLG geloven we in een lerende aanpak en we passen die actief toe. We opereren in een politiek gevoelige omgeving waar nog niet alles is uitgekristalliseerd en het dus belangrijk is om flexibel te opereren en adaptief te reageren op de continu veranderende omstandigheden. We werken vanuit vertrouwen, waarbij er ruimte is om fouten te mogen maken. Van onze fouten leren we en ontwikkelen we onze samenwerking.

RTLG schuwt niet een daadkrachtige en oplossingsgerichte houding aan te nemen ten dienste van de realisatie van de transitie van het landelijk gebied en de Aanpak Piekbelasting. Daarbij zijn we ons bewust van het feit dat elke regio uniek is, en dat dit vraagt om gebiedsgericht maatwerk.

RTLG organiseert de integrale toetsing van verschillende gebiedsprogramma's die provincies hebben opgesteld. Hierin geven provincies aan met welke maatregelen doelen worden gehaald. Dit moet leiden tot financiering van de maatregelen. Als daar groen licht voor is, organiseert RTLG dat middelen beschikbaar worden gesteld.

De transitie van het landelijk gebied gaat ook over leefbaarheid en perspectief voor het landelijk gebied (brede welvaart). Provincies maken hiervoor in hun gebiedsprogramma's sociaal economische impactanalyses (SEIA's). RTLG ondersteunt

Directoraat-Generaal Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (DG RTLG) *(vervolg)*

(samen met IPO) de provincies onder andere door een methodiek ter beschikking te stellen en door kennis en ervaringen tussen provincies uit te wisselen.

De ervaringen en randvoorwaarden die provincies nodig hebben om hier beleid op te voeren brengt RTLG in ten behoeve van de verdere beleidsontwikkeling op dit thema (LNV-breed en bij andere departementen).

RTLG voert ook enkele opdrachten voor alleen LNV uit. Dit zijn de volgende:

- Uitvoering Aanpak Piekbelasting. Zie onderaan voor meer informatie.
- Crisiscommunicatie in de regio. De Minister van LNV heeft een aantal bevoegdheden om maatregelen te nemen bij crisissituaties. Denk hierbij aan dier- en plantenziekten en voedsel- en diervoederveiligheid. RTLG verzorgt hierbij de tijdige en wederkerige informatievoorziening richting het openbaar bestuur in de regio.
- RTLG is contactpersoon voor een aantal experimenteer-gebieden uit de LNV-visie.
- RTLG is trekker van 3 van de 16 NOVEX-gebieden; De Peel, Food Valley Nijmegen-Arnhem en het Groene Hart. In deze gebieden zijn landbouw en natuur belangrijke factoren. NOVEX-gebieden volgen uit de Nationale Omgevingsvisie en vragen om een apart ontwikkelperspectief. Dit ontwikkelperspectief stellen Rijk en regio samen op.

Programmabureau Transitie Landelijk gebied

In het kort

Het Programmabureau Transitie (PB) vormt de front office voor het contact tussen Rijk en andere overheden bij de realisatie van de transitie landelijk gebied. Het programmabureau ondersteunt provincies en andere overheden bij het opstellen van hun plannen. We organiseren daarnaast ook de integrale beoordeling van de gebiedsprogramma's en aanvragen voor een rijksbijdrage uit onder meer het Transitiefonds. De directie bestaat uit vijf landsdelenteams en een team Gebiedsoverstijgende projecten.

Wat is ons doel

Het programmabureau streeft naar een optimale samenwerking tussen verschillende overheden en partners in het landelijk gebied. Een goede interactie tussen beleid en uitvoering staat daarbij centraal.

Wat doen we

De landsdelenteams adviseren en ondersteunen de provincies. Ze geven toelichting op het beleid, en helpen de provincies om tot gebiedsprogramma's met uitvoerbare maatregelpakketten te komen. Ze halen ook signalen op voor LNV en andere departementen, zodat problemen waar de provincies tegen aan lopen kunnen worden aangepakt. Team Gebiedsoverstijgende projecten ontwikkelt producten en diensten die nodig zijn voor het werk van de landsdelenteams, zoals handreikingen en toetsingskaders. Ze organiseert de integrale beoordeling/toetsing voor gebiedsprogramma's en aanvraag rijksbijdragen.

Netwerkfaciliteit

In het kort

De transitie van het landelijk gebied is erbij gebaat als overheden goed samenwerken en beleid op elkaar afstemmen. De directie Netwerkfaciliteit (NF) draagt daaraan bij door zaken te organiseren en uit te voeren die slechts beperkt of minder goed op sec provinciaal, regionaal of lokaal kunnen worden uitgevoerd. Daarbij gaat het om:

- Kennis
- Capaciteit
- Grondzaken
- Verbindingen leggen en onderhouden
- Communicatie en omgevingsmanagement

NF werkt aan de transitie van het landelijk gebied door het aanbieden van een marktplaats voor kennis, capaciteit, communicatie en omgevingsmanagement en grondzaken om onze partners in de gebiedsprocessen te faciliteren. NF biedt een werkplaats voor een meerjarige lerende aanpak die de transitie ondersteunt: NF is van: 'doen, leren en beter doen'.

Wat is ons doel

De verschillende externe opdrachtgevers, in staat stellen dat zij de verschillende transitie doelen realiseren. Daarvoor zet NF een langdurige infrastructuur op die deze opdrachtgevers kunnen benutten. NF versterkt de uitvoeringskracht: faciliteren van voldoende en kwalitatief sterke mensen om de transitie landelijk gebied nu en straks effectief te kunnen begeleiden. Dit doen we vooral voor de trekkers van de gebiedsprocessen: provincies, waterschappen en gemeenten, NF helpt bij het versnellen van de grondmobiliteit ten behoeve van de transitie landelijk gebied. Dat wil zeggen voor transitie landbouw, het

realiseren van natuur- en waterdoelen, en voor het vergemakkelijken grondruil en het inrichten van landschapsgronden etc. voor de provincies (coregisseur uitvoering). In het verlengde daarvan ook voor gebiedsautoriteiten die in opdracht van de provincie uitvoeren (denk aan waterschappen)

Wat doen we

De transitie is mensenwerk, we leren van de transitie door het te doen en te leren van fouten. NF organiseert het leren bij betrokken overheden, brengt gaten in kennis in kaart en zet daar onderzoek op uit. Voor de transitie is nu en in de toekomst voldoende en deskundige capaciteit nodig. NF draagt daaraan bij door mensen die nu beschikbaar zijn te traceren en bij te dragen aan opleidingen en traineeprogramma's. In 2023 is daarvoor ook de Transitie School Landelijk gebied (TSLG) gelanceerd en de eerste conferentie 'boven het maaiveld' georganiseerd.

De uitvoering van grondzaken is primair een zaak van de provincies. Maar niet altijd en voor elke casus heeft de provincie de oplossing in huis. NF draagt bij aan de ontwikkeling van het grondbeleid en heeft de mogelijkheid om in de plaats van de provincies grondaankopen te doen. Hiervoor kan de Nationale Grondbank (NGB) voor worden ingezet.

De transitie wordt alleen een succes als alle betrokkenen doorleven waarom de transitie van belang is. Zo organiseert NF het toekomstgesprek landelijk gebied. Om de professionals die werken aan de transitie van het landelijk gebied te verbinden zorgt NF voor een communicatiestrategie en digitaal platform.

Uitvoering Aanpak piekbelasting

In het kort

Op 12 juni 2023 is de aanpak piekbelasting gestart, voortbordurend op het rapport “Wat wel kan, uit de impasse en een aanzet voor perspectief” van Johan Remkes in oktober 2022. Hij adviseerde om over te gaan tot een gerichte aanpak die op korte termijn de stikstofdepositie fors reduceert op overbelaste Natura 2000-gebieden.

- Naar aanleiding van dit rapport is de programmadirectie Uitvoering Aanpak Piekbelasting (hierna: UAPB) van start gegaan. UAPB voert regie vanuit de uitvoering. Onder andere vallen onder deze programmadirectie ca. 130 zaakbegeleiders die verspreid over regio's in het hele land persoonlijke keukentafelgesprekken met de betrokken agrarische ondernemers voeren. Deze gesprekken gaan over toekomstmogelijkheden, bijvoorbeeld over de mogelijkheden van wat het ‘trappetje van Remkes’ is gaan heten: beëindigen, omschakelen, extensiveren, innoveren en verplaatsen.
- De gehele aanpak piekbelasting is een gezamenlijke opgave waar alle DG's een bepaalde mate van betrokkenheid in hebben. DG RTLG is opdrachtgever voor het programma, DG AGRO draagt zorg voor de regelingen, DG NV voor de extensiveringsregeling en DG LG&S is de verantwoordelijke beleidsafdeling.

Wat is ons doel

- Het doel van de aanpak is om de belasting van stikstof op de kwetsbare natuur te reduceren en een eerste stap te zetten naar “Nederland van het slot halen”. Daarbij heeft legalisering voor de PAS-melders prioriteit en kunnen vervolgens urgente maatschappelijke en economische ontwikkelingen

mogelijk worden gemaakt. Ook ontstaat er meer ruimte in de gebiedsprocessen.

- Het doel van de programmadirectie is de agrarische ondernemers op mensgerichte wijze te ondersteunen en faciliteren bij een toekomstperspectief met minder stikstofuitstoot.

Wat doen we

- Het kabinet heeft gekozen voor een vrijwillige aanpak die, naast beëindiging, ook mogelijkheden geeft voor verdere verduurzaming. Daarom is de gekozen doelgroep van circa 3000 agrarische ondernemers groter dan 500 - 600 bedrijven, zoals voorgesteld door de heer Remkes.
- In gezamenlijkheid met DG Agro werkt UAPB aan regelingen waarmee de agrarische ondernemer kan innoveren, extensiveren, omschakelen, verplaatsen, beëindigen of een combinatie daarvan.
- UAPB biedt meerwaarde door aan te schuiven aan de tafel van de agrarische ondernemers. Met de inzet van zaakbegeleiders hanteert UAPB een nieuwe werkwijze, waarbij beleid en uitvoering dicht bij elkaar worden gebracht. De zaakbegeleider ondersteunt de ondernemer, indien gewenst, als vast contactpersoon van de overheid door de mogelijkheden binnen de aanpak piekbelasting te schetsen, maar ook een brugfunctie te vervullen richting medeoverheden.
- UAPB richt zich op meer dan enkel het reduceren van de stikstofdepositie. De agrarische ondernemer en diens keuzeprocessen staan centraal.
- De aanpak kent een centrale rol voor de uitvoering en staat daarmee in verbinding met de praktijk van de agrarische ondernemers, waardoor wordt gebouwd aan draagvlak van beleid en wederzijds vertrouwen.

Uitvoering Aanpak piekbelasting *(vervolg)*

- Er wordt nauw samengewerkt met provincies, gemeenten en waterschappen om te zorgen voor goede afstemming tussen de aanpak piekbelasting en de gebiedsprocessen. Er is gekozen voor een programmatische aanpak om de benodigde flexibiliteit in de samenwerkingsverbanden te borgen.
- Met de opgebouwde werkorganisatie met zaakbegeleiders aan tafel bij de agrarische ondernemer is er een uitvoeringsvehikel dat de ingezette beweging van de aanpak in gang kan houden door deze ook te benutten voor de grote opgaven in het landelijke gebied en de transitie van de landbouw.

Programmabeheersing en Risicomanagement

In het kort

Programmabeheersing en Risicomanagement (PBR) ondersteunt het werk van RTLG. Het team richt zich op alles wat de financiële kant van het realiseren van het NPLG betreft ('de transitiegelden') en op de processen rond monitoring en verantwoording.

Wat is ons doel

PBR draagt bij aan een solide fundament voor de uitvoering van de transitie van het landelijk gebied door mee te denken over de inrichting van de transitiegelden, de daarvoor benodigde kaders en de inrichting en uitvoering van een beheerste en overzichtelijke toetsing.

Zo draagt PBR positief bij aan het vertrouwen bij stakeholders. Specifiek gaat onze aandacht uit naar het tijdig ophalen en verwerken van reflecties van de Auditdienst Rijk en zo mogelijk de Algemene Rekenkamer op de producten van RTLG. Verder denken we mee over manieren om ervoor te zorgen dat RTLG binnen gebiedsprocessen een partner is die het doel en de opgave vooropstelt. PBR staat in contact met de landsdelen-teams en het team Gebiedsoverstijgende projecten van het Programmabureau waar zij functioneert als vraagbaak voor de landsdelenteams en vragen vanuit provincies beantwoordt over de programmabeheersing. Bij een aantal financiële projecten werkt PBR samen met provincies. Vanuit provincies is er behoefte aan een periodiek financieel netwerk om de diverse onderwerpen die spelen met elkaar te kunnen delen.

PBR ondersteunt de Nationale Grondbank in de ontwikkeling van kaders en toetst aanvragen voor aankopen. Ook ondersteunt PBR de aanpak piekbelasting bij de financiering van regelingen en monitoring van de behaalde resultaten.

PBR is vanuit RTLG de linking pin naar FEZ voor de transitie-middelen en onderhoudt vanuit RTLG de contacten met het ministerie van Financiën.

Wat doen we

PBR richt zich op de beheersing van het meerjarenprogramma dat nodig is voor de transitie van het landelijk gebied. Naast regie op de beheersing van het geheel, richt PBR zich specifiek op het provinciale deel van het Meerjarenprogramma en voegt in het Meerjarenprogramma toe de Rijksmaatregelen, waarbij de beheersing plaatsvindt onder verantwoordelijkheid van het betreffende Rijksonderdeel. PBR is verantwoordelijk voor het toetsen van gebiedsprogramma's en maatregelpakketten op doelmatigheid en effectiviteit, als onderdeel van de integrale beoordeling, en de financieel-technische beoordeling van de aanvragen voor de transitiegelden (is de procedure correct gevolgd, is de aanvraag volledig, past deze in de criteria, etc.) en adviseert de ambtelijke en politieke top hierover. PBR zorgt ervoor dat de middelen voor positief beoordeelde aanvragen via het subsidieproces aan provincies worden verstrekt. PBR is verantwoordelijk voor het risicomanagement over de uitvoering van het NPLG en monitoring van de voortgang en verantwoording van maatregelpakketten aan de Tweede Kamer.

Rijkskaders en Interne Organisatie

In het kort

Rijkskaders en Interne Organisatie (RIO) ondersteunt het werk van RTLG. Het team richt zich op (strategische) advisering, parlementaria, juridische ondersteuning, contact over juridische aspecten met provincies, staatssteunaspecten, archivering/openbaarmaking van informatie en interne organisatie.

Wat is ons doel

We hebben als doel de rest van RTLG in staat te stellen zich te richten op de kerntaken van RTLG. We ondersteunen op diverse manieren hierbij en richten ons in hoge mate op 'de Haagse wereld'. Voor de interne organisatie betekent dit veel samenwerking met de centrale stafdirecties van LNV. Voor parlementaria wordt nauw samengewerkt met de directie Bestuurlijke en Politieke Zaken en met beleids-DG's. Voor strategieontwikkeling wordt nauw samengewerkt met de directie Strategie, Kennis en Innovatie. Voor juridische ondersteuning wordt nauw samengewerkt met de directie Wetgeving en Juridische Zaken.

Wat doen we

Onze werkzaamheden betreffen veel doorlopende taken en daarnaast tijdelijke klussen. Voorbeelden van doorlopende taken zijn: ondersteuning en advisering van het management van RTLG, financieel beheer van werkbudgetten RTLG, aansturing Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), coördinatie van het afhandelen van verzoeken op grond van de Wet open overheid (Woo), deelname aan strategiebepaling binnen LNV, afhandelen van parlementaria, contacten onderhouden met juristen van de provincies. Voorbeelden van tijdelijke klussen zijn: voorbereiden kabinetsformatie, verhelderen juridische aspecten van data-uitwisseling, meedenken in rijksbrede gedachtenvorming over de ontwikkeling van provincie- en gemeentefonds.

Voor meer informatie over DG RTLG bekijkt u de beknopte [infographic Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied](#).

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

In het kort

De NVWA is een onafhankelijke toezichthouder die staat voor veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en natuur. Met haar toezicht, beschermt de NVWA zeven publieke belangen: voedselveiligheid; dierenwelzijn; diergezondheid; tabaks- en alcoholontmoediging; productveiligheid; natuur & milieu; plantgezondheid. De NVWA werkt risicogericht en kennisgedreven: de kennis, instrumenten en bevoegdheden worden zoveel mogelijk daar ingezet waar het toezicht het hardst nodig is. Dit heeft de NVWA omschreven in haar visie op toezicht.¹ De NVWA is als baten-lastendienst onderdeel van het ministerie van LNV en heeft twee opdrachtgevers, het ministerie van LNV en het ministerie van VWS. Daarnaast houdt de NVWA toezicht op het handelsproces en slachtproces, op aanvraag van het bedrijfsleven.

Wat is ons doel?

Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat voedsel en producten veilig zijn en dat we in Nederland zorgvuldig omgaan met dieren en de natuur. De NVWA ziet erop toe dat dit goed gaat. Als het bewust of onbewust toch fout gaat, grijpt de NVWA in. Zo draagt de NVWA bij aan een betrouwbare voedsel- en warenproductie en beschermt de NVWA de belangen van mens, dier en natuur.

Wat doen we?

Het toezicht strekt zich uit over de hele keten, van boer tot bord. Dit betekent: toezicht houden op bedrijven en locaties waar zich risico's kunnen voordoen, en een signalerende, reflectieve functie in de richting van beleid. De NVWA ziet erop toe dat bedrijven hun zaken goed op orde hebben om gezondheid, veiligheid en kwaliteit verder te verbeteren. De NVWA kijkt goed waar de grootste risico's zitten, zodat zij consumenten en anderen tijdig kan informeren als dat nodig is.

De NVWA is een handhavingsorganisatie in de brede zin van het woord. De NVWA houdt toezicht op de naleving van wet- en regelgeving door bedrijven. De NVWA richt zich op het beïnvloeden van nalevingsgedrag: o.a. door inspecties, opsporingsonderzoek en handhavingscommunicatie. Om inzicht te krijgen in de naleving heeft de NVWA naleefmonitors ontwikkeld.

Om import en export mogelijk te maken, houdt de NVWA toezicht op het handels- en slachtproces. Bedrijven die zich aan de wettelijke bepalingen houden, kunnen hun producten en dieren veilig in de handel brengen. De NVWA houdt dit toezicht op verzoek van bedrijven en richt zich daarbij op het beoordelen aan de hand van specifiek vastgestelde eisen. Dit heeft tot doel deze producten en/of levende dieren in de handel te kunnen brengen binnen de EU, te kunnen exporteren buiten de EU of deze vanuit derde landen te kunnen importeren in Nederland/EU. De kosten van deze werkzaamheden worden in rekening gebracht bij het bedrijfsleven.

¹ Website NVWA: [Hoe we werken](#) | [Over de NVWA](#) | [NVWA](#).

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit *(vervolg)*

Bureau Risicobeoordeling en onderzoek (BuRO) is een onafhankelijk onderdeel van de NVWA. Dit is wettelijk vastgelegd. BuRO beoordeelt de chemische, biologische of fysische gevaren voor de volks-, dier- en plantgezondheid, het dierenwelzijn en de natuur op het werkterrein van de NVWA. Wetenschappelijke risicoanalyses en risicobeoordelingen zijn de basis voor ketengericht en risicogericht werken en vormen daarmee een belangrijke pijler voor risicomanagement i.c. de prioritering en sturing van toezichtactiviteiten. Daarnaast heeft de NVWA de taak om op basis van risicobeoordeling te informeren over (mogelijke) gevolgen voor de volks-, dier- en plantgezondheid, het dierenwelzijn en de natuur. Door open te communiceren over risico's wordt het vertrouwen dat consumenten hebben in het (voedsel)veiligheidssysteem versterkt. In de risicocommunicatie wordt consumenten zo veel mogelijk een handelingsperspectief aangereikt.

Met het ministerie van EZK gedeelde organisatieonderdelen

Met het ministerie van EZK gedeelde organisatieonderdelen

Op basis van het kabinetsbesluit van 26 oktober 2017 is het voormalige ministerie van Economische Zaken (EZ) heringericht tot een ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en een Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Niet eerder in de recente geschiedenis werd een volledig nieuw ministerie opgericht vanuit een bestaand ministerie. Bij de inrichting is ervoor gekozen om de samenhang en de verbinding die in de voorgaande jaren was opgebouwd binnen het voormalige ministerie van Economische Zaken te waarborgen.

De afspraken over de samenwerking tussen beide departementen zijn in 2018 vastgelegd in het Bestuursakkoord EZK LNV. Het bevat een beschrijving van de gedeelde taken en de daarbij behorende verantwoordelijkheden. De gezamenlijk uitgevoerde taken zijn in twee varianten georganiseerd:

1. Een directie die **volledig** werkt voor beide ministeries: directie Wetgeving Juridische Zaken (WJZ), directie informatievoorziening (IV) en directie Mens en Organisatie (M&O);
2. Een directie die **een beperkt aantal van haar taken** uitvoert voor beide ministeries: directie Financieel Economische Zaken, afdeling financiële diensten en Administratie (FEZ EZK, FDA), directie Bureau Bestuursraad (BBR) EZK, directie Bestuurlijke en Politieke Zaken (BPZ) LNV, Directies Communicatie.

Daarnaast staan in het Bestuursakkoord nog aparte afspraken vermeld over de directies AEP en DEIZ, en over de agentschappen RVO en DICTU. Zowel EZK als LNV zijn belangrijke opdrachtgevers van DICTU en RVO. EZK treedt in beide gevallen op als eigenaar. De samenwerkingsrelatie van RVO en DICTU met LNV is specifiek beschreven in een separate set afspraken met beide organisaties.

De directie Algemene Economische Politiek (AEP) van het ministerie van EZK verricht ook taken voor LNV. Dit betreft de inhoudelijke voorbereiding van de MR onderraden en het Behavioural Insights Team. DEIZ is een stafdirectie binnen EZK belast met de ondersteuning van realisatie van de EZK opgaven binnen Europa. In de samenwerking met LNV treedt het op als voorzitter van het internationaal directeurenoverleg (IDO).

Het werken voor twee organisaties betekent gelijkwaardig opdrachtgeverschap voor beide departementen, die daarmee gelijke invloed hebben op de volledig gedeelde directies wat betreft de (continuïteit) van de organisatie en de (kwaliteit van) dienstverlening. Regelmatig wordt in gezamenlijkheid vastgesteld of aanpassingen nodig zijn in het bestuursmodel. In 2024 is het bestuursakkoord en de samenwerking geëvalueerd. De gekozen samenwerking blijkt in de praktijk veelal te voldoen aan de verwachtingen en de doelstellingen.

Directie Mens & Organisatie (M&O)

In het kort

De directie Mens & Organisatie (M&O) werkt voor de ministeries van EZK en LNV. M&O voegt waarde toe door optimale dienstverlening aan EZK en LNV, gericht op een duurzaam, vitaal en ondernemend Nederland, en ondersteunt hen in het realiseren van de organisatiedoelen, zoals:

- een lerende organisatie
- een meer diverse & inclusieve organisatie;
- een aantrekkelijke werkgever
- wendbaarheid van de organisatie en medewerkers.

Dat doen we door het leveren van diensten en voorzieningen op het gebied van personeel en organisatie, strategisch advies, managementondersteuning, rijkstrainees, programma- en projectmanagement. Bij de Interdepartementale Commissie Organisatie en Personeel (ICOP) vertegenwoordigt het hoofd P&O beide departementen. P&O levert voor dit overleg ondersteuning.

Wat is ons doel

De complexe en grote beleidsomgeving van beide departementen vraagt om een directie M&O die flexibel, verbindend, betrouwbaar en effectief is. De ambitie van de directie M&O om zich verder te ontwikkelen weerspiegelt zich in de missie:

- Een directie die op strategisch, tactisch en operationeel niveau de bestuurders ondersteunt in de uitvoering van de departementale opgaven en het besturen van de organisatie. M&O staat als (midden)directie goed in verbinding met zowel de organisaties van LNV en EZK als de buitenwereld en is haar uitvoering betrouwbaar, voorspelbaar, zakelijk, resultaatgericht en transparant.

- Professioneel opdrachtnemerschap, kwaliteit in de uitvoering, een professionele performance en (transparante) communicatie naar de organisatie helpt ons dit te bereiken.
- Om de ambitie te kunnen realiseren, zet M&O in op het op orde brengen en versterken van de basis, en efficiënte en gebruiksvriendelijke processen, met daaraan gekoppeld helder eigenaar-, opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

Wat doen we

- Personeel & Organisatie (P&O): concernbreed is P&O verantwoordelijk voor het P&O-beleid van EZK en LNV, en voor de kerndepartementen is zij dienstverlenend op het P&O-terrein.
- Bureau Management Ondersteuning (BMO) levert professionele en vakbekwame management-, project-, en programmaondersteuning aan de kerndepartementen EZK en LNV. Zo dragen wij bij aan het realiseren van de maatschappelijke opgaven van beide ministeries.
- POOL: de POOL draagt met haar projectmatige en programmatische expertise en capaciteit bij aan het realiseren van de prioritaire opgaven van EZK en LNV. De POOL-projectleiders, -programmamanagers en projectsecretarissen bewegen zich dwars door de organisatie, met oog voor verbinding van (beleids)thema's en mensen. Daarbij creëert de POOL een netwerk voor het delen van kennis en ervaring binnen de organisatie van LNV en EZK waarbij zij vernieuwende werkvormen inzet. Ook de EZK/LNV Rijkstrainees hebben hun thuisbasis in de POOL en dragen bij aan opgavegericht werken binnen de departementen.

Directie Informatievoorziening (IV)

In het kort

De directie Informatievoorziening (IV) is een stafdirectie en is werkzaam voor de ministeries van EZK en LNV op het terrein van bedrijfsvoering. De directie IV staat onder meer 'aan de lat' voor de digitale transformatie binnen beide departementen en de concernorganisaties. Daaronder wordt verstaan het beleidsmatig en operationeel doorontwikkelen, coördineren en realiseren van de informatievoorziening en de digitalisering. En het beschikbaar stellen van moderne ICT-voorzieningen. Ook is de directie IV -concernbreed- werkzaam op het terrein van huisvesting.

De Directie IV biedt dienstverlening, advisering, regievoering en kaderstelling aan vanuit de onderstaande afdelingen:

- CIO-office (Irma Volkers)
- Informatiemanagement Bedrijfsvoering (Gerco van der Wilt)
- Werkomgeving en Inkoop/CDI office (waarnemer Michel Berfelo)
- Planning & Control (waarnemer Freek Wegerif)
- Servicepunt (Monique Nicolaas)

Wat is ons doel

Bijdragen aan de visies van EZK en LNV door te zorgen voor:

- a) een kwalitatief hoogwaardige, veilige en innovatieve Informatievoorziening.
- b) een integrale, hybride en duurzame werkomgeving. Dit gebeurt steeds vaker in samenwerking met rijksbrede Shared Service Organisaties (SSO's). De directie IV is hierin de partner waarin zij een service verlenende, adviserende, kaderstellende en regisserende rol en een operationele rol voor beide kerndepartementen vervult.
- c) de regie en toepassing van het rijksbrede inkoopstelsel en planning en control op de bedrijfsvoeringsmiddelen.

De directie IV wil de EZK- en LNV-organisatie en haar medewerkers ondersteunen zodat eenieder zich maximaal kan concentreren op het primaire proces: datgene waarvoor de ministeries zijn opgericht.

Wetgeving en Juridische Zaken

In het kort

- De Directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) werkt als een gemeenschappelijke directie voor de ministeries van LNV en EZK.
- Bij WJZ werken ca. 190 juridische professionals, verdeeld over 7 afdelingen.
- WJZ maakt wetgeving voor alle beleidsvelden van de ministeries, implementeert Europese en internationale wetgeving, levert hoogwaardige bestuurlijk-juridische adviezen, stelt convenanten en overeenkomsten op, behandelt bezwaar- en beroepsschriften en klachten, begeleidt civiele procedures en arbitrages, en is opdrachtgever voor het kantoor van de Landsadvocaat en andere advocatenkantoren.
- WJZ ondersteunt de afhandeling van Woo-verzoeken en is contactpunt voor de Raad van State en de Nationale ombudsman.

Wat is ons doel?

WJZ is een centrale stafdirectie, waarbinnen het belangrijkste juridische werk is geconcentreerd. WJZ is gepositioneerd als een organisatieonderdeel dat in zijn geheel voor zowel LNV als EZK werkt. WJZ maakt zich er sterk voor dat LNV en EZK in juridisch opzicht effectief en rechtmatig handelen.

Wat doen we?

1. Wetgeving

- Ontwikkelen van wetgeving als onderdeel van het beleidsproces van LNV en EZK (instrumentatie van beleid).
- Zorg voor het departementale wetgevingsprogramma en coördinatie van het interdepartementale wetgevingsprogramma voor klimaatwetgeving.

- Beoordelen van/adviseren over nut, noodzaak, vorm, inhoud en planning van wetgeving.
- Concipiëren van wetten, algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen en beleidsregels.
- Verzorgen van de wetgevingsprocedures, inclusief advisering over verdragen.
- Ontwikkelen en actueel houden van algemeen wetgevingsbeleid, ook in interdepartementale samenwerking.
- Tot stand brengen van specifieke regelgeving in het kader van crisisbeheersing.

2. Bestuurlijk-juridische adviezen

- Gevraagd en ongevraagd geven van bestuurlijk-juridische adviezen op een breed terrein.
- Advisering over de juridische aspecten van beleidsvoor-nemens en het beheersen van daaraan verbonden risico's.
- Advisering over nota's, (kamer)brieven, overeenkomsten, convenanten, governance, de in onderhandelingen en procedures te volgen strategie, statuten, ministerraadstukken, beantwoording Kamervragen, beschikkingen en besluiten.
- Brede advisering op het terrein van bestuursrecht, privaatrecht en Europees recht.
- Advisering over de Wet open overheid (WOO).
- Departementale en interdepartementale coördinatie van totstandkoming staatssteunbeleid en toepassing staatssteunmaatregelen.
- Opstellen van mandaat- en organisatiebesluiten t.b.v. alle dienstonderdelen van LNV en EZK.

Wetgeving en Juridische Zaken *(vervolg)*

3. Bezwaar en beroepszaken, civiele en Europese procedures

- Behandeling van klacht-, bezwaar- en beroepszaken, begeleiden van arbitrages en civiele procedures en het leveren van input voor Europese procedures.
- Behandelen van bezwaarschriften tegen beschikkingen van de ministers van LNV en EZK voor zover deze op het kerndepartement zijn voorbereid.
- Opstellen proces/verweerstukken, organiseren en voorzitten van hoorzittingen.
- Procesvoering bij bestuursrechtelijke colleges.
- Opdrachtgever en begeleider van het kantoor van de Landsadvocaat en andere advocatenkantoren in civiele procedures en arbitrages voor LNV en EZK.

4. Woo-ondersteuningsunit

- Organiseren en optimaliseren van ondersteuning voor de dienstonderdelen van LNV en EZK bij de behandeling van Woo-verzoeken.

Dienst ICT Uitvoering (DICTU)

In het kort

- DICTU is een baten-lastendienst van EZK en is een van de grootste ICT-dienstverleners binnen de Rijksoverheid. Naast de huidige dienstverlening maakt DICTU samen met opdrachtgevers keuzes voor digitaliseringsvragen voor morgen;
- DICTU ondersteunt de primaire processen van de ministeries van EZK en LNV en hun uitvoeringsorganisaties;
- Daarnaast is DICTU ICT-dienstverlener voor onderdelen van andere ministeries (onder andere BZK, I&W en VWS) voor ondersteuning van inspectie- en registratieprocessen en levering van generieke diensten zoals Rijkszaak (zaakgericht werken) en ToegangVerleningsService (TVS).
- DICTU maakt steeds meer gebruik van moderne technieken en ontwikkelingen zoals Cloudtechnologie, mobile en big data en borgt een hoogwaardige beveiliging van gegevens en systemen.

Wat is ons doel?

- De rol van ICT-dienstverlener voor zowel beleidsdepartementen, uitvoerende organisaties als toezichhoudende organisaties wordt tot uitdrukking gebracht in de missie van DICTU: *“DICTU is partner in beleid, uitvoering en toezicht in een digitaliserende samenleving”*.

Kernwaarden

De kernwaarden geven weer waar DICTU voor staat:

- Goede gebruikerservaring;
- Veilig en betrouwbaar;
- Snelle time-to-market en innovatief;
- Duurzaam.

Wat doen we?

- DICTU zet specialistische ICT-kennis en ervaring in om de beleids- en organisatiedoelen van alle opdrachtgevers optimaal te ondersteunen met vernieuwende, veilige en solide ICT-producten en -diensten. DICTU zoekt hierbij naar een evenwichtige balans tussen maatwerk en generieke oplossingen. Kwaliteit, betrouwbaarheid, continuïteit en informatieveiligheid staan hierbij centraal;
- DICTU zet hierbij in op ‘samen doen’, ‘laten doen’ en ‘zelf doen’, met als credo: *“als je alles zelf doet ben je nergens echt goed in”*. Dit betekent dat ICT-dienstverlening wordt ontwikkeld en geleverd door DICTU zelf, of samen met partners binnen de Rijksoverheid of de markt, of volledig door andere partijen.

Feiten en cijfers

- DICTU had in 2023 een omzet van € 370 mln.;
- Er werken ruim 1.700 mensen bij DICTU (intern en extern personeel);
- DICTU beheert ruim 19.000 werkplekken, 18.000 mobiele apparaten, 1.500 applicaties en 6.000 servers;
- Twee datacenters in Groningen met dataverbindingen naar ongeveer 210 locaties in Nederland en een datacenter in Amsterdam;
- DICTU monitort 24/7 in beheer zijnde bedrijfskritische systemen;
- DICTU is ISO 27001 gecertificeerd voor informatiebeveiliging en volgt hiermee de Europese regelgeving voor betaalorganen

In het kort

- Dé publieke dienstverlener die ondernemers helpt naar een duurzame toekomst. Van de stimulering van innovatieve startups, tot de ondersteuning van boerenbedrijven naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem.
- Dé publieke dienstverlener die werkt aan een duurzaam klimaat. Dit doen we door het stimuleren van grote energieprojecten als windparken op zee, evenals het ondersteunen van ondernemers bij de verduurzaming van hun bedrijf.
- Met kennis van het ondernemersperspectief en verschillende instrumenten kan de RVO bijdragen aan het realiseren van beleidsdoelstellingen van ministeries op het gebied van klimaat, energie, landbouw en een toekomstbestendige economie.
- RVO heeft meer dan 10 opdrachtgevers waarvan EZK en LNV de grootste opdrachtgevers zijn. RVO is ook opdrachtnemer voor provincies en Europa.
- RVO is een baten-lastendienst van EZK die bestaat sinds 2014 en is ontstaan uit een fusie van uitvoerende diensten.
- RVO is een organisatie met een omzet van circa 1.1 miljard euro in 2023 en een organisatie met een klanttevredenheids-cijfer van 7,6 (2023).

Wat is ons doel?

RVO werkt als publieke dienstverlener voor ondernemers aan excellente publieke dienstverlening met zichtbare maatschappelijk impact. Met onze collega's op de beleidsdepartementen werkt de RVO professioneel en resultaatgericht samen om te

komen tot effectieve en voor RVO uitvoerbare beleidsinstrumenten. Voor de samenleving bereikt het heldere resultaten met zo efficiënt mogelijke processen, programma's en optimale inzet van kennis. Zo vormt RVO een verbindende schakel tussen beleid en ondernemers in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen als het innovatievermogen, de energietransitie en de voedselagenda. Om meer impact te realiseren op de belangrijke maatschappelijke transitie is het zaak om het instrumentarium overzichtelijker, eenvoudiger en consistent te maken voor de ondernemer. Hiervoor staan de politiek, de ministeries en publieke dienstverleners zoals RVO, gezamenlijk aan de lat. Bij de uitvoering van haar taken werkt RVO intensief samen met andere uitvoeringsorganisaties, zoals de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Kamer van Koophandel (KvK).

Wat doen we?

RVO geeft uitvoering aan verschillende taken om ondernemers te ondersteunen via de onderstaande instrumenten:

- Financiële ondersteuning zoals subsidies, fiscale regelingen, kredieten en garanties;
- Wettelijke taken zoals octrooiverlening, vergunningverlening, en handhaving;
- Kennis, informatie en advies zowel digitaal, telefonisch als door middel van evenementen etc.;
- Netwerken en verbinden van partners zoals via handelsmissies, matchmaking en publiek-private samenwerking.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (vervolg)

RVO voert een groot pakket aan opdrachten uit voor LNV (in 2024 circa € 328 mln.):

- **voor DG Agro:** Markt- en prijsbeleid, Gemeenschappelijk landbouwbeleid, Grondkamers, Landbouwattachés, Klimaatopdracht, Kennisopdrachten, Meststoffen, Plant en voedsel, Duurzame agrosectoren en dierlijke ketens, Wet dieren, Dierziektebestrijding, I&R (Identificatie en Registratie) van dieren.
- **Voor DG NV:** Wet natuurbescherming, CITES, Natuurschoonwet en Invasieve uitheemse soorten, Natura 2000, Landinrichtingsrente, Green Deals, Natuurambitie Grote wateren, Natuurinclusieve landbouw, Omgevingswet, Nationale parken, en visserijregelingen.
- Verder zijn er nog bijzondere opdrachten, zoals voor stikstof en grootschalige implementatietrajecten, zoals het Europees landbouw- en visserijfondsen en de aanpak piekbelasting.

Voor de landbouw voert RVO ook jaarlijks diverse regelingen en subsidies uit via de Gecombineerde opgave. Jaarlijks behandelt RVO ongeveer 54.500 Gecombineerde opgaves van landbouwers. Via de Gecombineerde opgave kunnen ook subsidies vanuit het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid aangevraagd worden (GLB). Het GLB bestaat al vanaf 1968 en wordt vanaf 2014 door RVO uitgevoerd. Voor de periode van 2021-2027 RVO keert RVO 2,9 miljard euro uit aan Rechtstreekse betalingen aan landbouwers. Tussen de 25% en 30% van het budget van de Rechtstreekse betalingen is bedoeld voor betalingen aan de ecoregeling. Deze regeling draagt bij aan de het verbeteren van het klimaat, bodem en lucht, water, landschap en biodiversiteit.

Kompas voor een duurzame toekomst

RVO is in 2022 aan de slag gegaan met een nieuwe organisatie-strategie: Kompas voor een Duurzame Toekomst. Met deze nieuwe strategie scherpt RVO de visie en focus van de dienst-verlening aan. Dit is nodig om de juiste keuzes te kunnen maken om nationaal en internationaal een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van duurzame welvaart. In de nieuwe organisatie staat impact maken langs de volgende transities centraal:

- Klimaat en energietransitie
- Transitie naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem
- Transitie naar een toekomstbestendige en digitale economie.

Uitvoeringslandschap LNV

De uitvoering van publieke taken bij het ministerie van LNV is grotendeels belegd bij uitvoeringsorganisaties. Deze partijen hebben verschillende verschijningsvormen, zoals agentschap, zelfstandig bestuursorgaan (zbo), rechtspersoon met een wettelijke taak (rwt) of een stichting. Voor een deel van de partijen waarbij we taken beleggen bent u als minister van LNV

tevens eigenaar, zie hieronder een overzicht. De NVWA is hier als agentschap een voorbeeld van. Andere uitvoerders zijn niet aan de Minister ondergeschikt, maar handelen wel op grond van een mandaat namens de Minister. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert bijvoorbeeld veel LNV-taken uit, maar valt formeel onder de Minister van EZK.

	Agentschap	ZBO publiek	ZBO privaat	RWT
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	X			
Gezondheidsdienst voor Dieren (GD)				X
Raad voor Plantenrassen (RvP)		X		
Centrale Commissie Dierproeven (CCD)		X		
College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)		X		X
Staatsbosbeheer (SBB)		X		X
Wageningen Research				X
Stichting Kwaliteits-Controle-Bureau (KCB)			X	X
Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw (Naktuinbouw)			X	X
Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen (NAK)			X	X
Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD)			X	X
Stichting Skal Biocontrole			X	X
Stichting Controle Orgaan Kwaliteitszaken (COKZ)			X	X
Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL)		X		X
Rendac BV				X
Stichting Bureau Erkenningen			X	X
Grondkamers		X		
Kamer voor de Binnenvisserij		X		

Uitvoeringslandschap LNV (vervolg)

Wetgeving

Uw bevoegdheden als eigenaar zijn vastgelegd in respectievelijk de Regeling Agentschappen en de Kaderwet Zbo's. De wettelijke basis voor rwt's ligt in de Comptabiliteitswet. Daarnaast geldt dat de publiekrechtelijke zbo's bij wet zijn ingesteld; zo is bijvoorbeeld de Kamer voor de Binnenvisserij ingesteld in de Visserijwet van 1963. Voor de privaatrechtelijke zbo's geldt dat de taken in wet- en regelgeving zijn vastgelegd.

Uitzondering op bovenstaande is Staatsbosbeheer (SBB) die niet onder de Kaderwet Zbo's valt in verband met ontbreken van openbaar gezag (nemen van besluiten met rechtsgevolg), maar een eigen wet heeft: de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer.

De eigenaar is verantwoordelijk voor vraagstukken die het zbo of agentschap als organisatie raken, zoals de fitheid en de continuïteit en heeft daarbij de nodige bevoegdheden zoals het goedkeuren van begroting, jaarrekening en tarieven en (her)benoeming van bestuurders. De eigenaar werkt samen met de opdrachtgever(s) en de uitvoeringsorganisatie als opdrachtnemer aan een optimale dienstverlening voor burgers en/of bedrijven, waarbij de diensten worden geleverd tegen een bij voorkeur kostendekkend en maatschappelijk verantwoord tarief.

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
070-379 8911
www.rijksoverheid.nl

Juni 2024